

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่เป็นผู้บริโภค ซึ่งเป็นแนวคิดที่นานาประเทศได้ตระหนักและได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลหากมีการนำไปใช้ หรือการนำไปเปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาต อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตัว ความปลอดภัย หรือสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลถือเป็นผลผลิตมาจากแนวคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิติรัฐ นิติธรรม แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนทฤษฎีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สำหรับในประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องต่างๆเป็นการเฉพาะหลายฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พ.ศ. 2477 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เป็นต้น จากการศึกษากฎหมายดังกล่าวในประเทศไทยพบว่า ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เป็นกฎหมายเฉพาะในควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค อีกทั้งในประเทศไทยก็ยังไม่มีการจัดตั้งองค์กรภาคเอกชนในการเข้ามากำกับดูแล และควบคุมคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ ซึ่งแตกต่างกับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่ได้บัญญัติครอบคลุมเป็นการทั่วไปและมีหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามากำกับดูแล ในเรื่องการคุ้มครองการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์การระหว่างประเทศ

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์การระหว่างประเทศ อาจจำเป็นต้องย้อนไปตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศต่างๆได้ร่วมกันก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ และได้มีการจัดทำกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่ยอมรับถึงสิทธิมนุษยชนขึ้น กฎบัตรนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการยอมรับสิทธิมนุษยชนในระดับโลก อย่างไรก็ตามแม้จะมีบทบัญญัติที่แสดงถึงภารกิจที่สำคัญของสหประชาชาติในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน แต่ก็มีได้บัญญัติถึงสิทธิ

มนุษยชนไว้ในรายละเอียดและไม่ได้จำแนกประเภทต่างๆของสิทธิมนุษยชนไว้ อีกทั้งในสหภาพยุโรปก็ได้ออกหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเอาไว้ เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำหลักเกณฑ์ไปใช้บังคับ สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN)

สหประชาชาติถือเป็นองค์การระหว่างประเทศระดับโลก ได้ประกาศใช้กติการะหว่างประเทศที่เรียกว่า กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2519 และประเทศไทยก็ได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยการเข้าเป็นภาคีในสัญญาหลายฝ่าย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภาคยานุวัติ (Accession)” เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540 มีสาระสำคัญกล่าวถึงพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎบัตรสหประชาชาติ รวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและได้รับสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกันและบทบัญญัติ 53 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ส่วน¹ คือ

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองกำหนดสถานะทางการเมืองรวมทั้งการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดการ โภคทรัพย์ และทรัพยากรธรรมชาติของตนเองได้อย่างเสรี²

ส่วนที่ 2 กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะเคารพ และประกันสิทธิของบุคคลรวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ ประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิด จะได้รับการเยียวยาไม่ว่าบุรุษ หรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การ

¹ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. (2556). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง UN International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หน้า 15-20.

² เรื่องเดียวกัน. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. ข้อ 1.

ลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉินและการห้ามการตีความกติกาอื่นที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ³

ส่วนที่ 3 กล่าวถึงสาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกลิดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

ส่วนที่ 4 กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในกติกา รวมถึงพันธกรณีในการเสนอรายงานของรัฐภาคี การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และขั้นตอนการพิจารณาข้อร้องเรียน

ส่วนที่ 5 ห้ามการตีความไปในทางขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งการมิให้ตีความในการที่จะลิดรอนสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ 6 กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมกติกาจะเห็นได้ว่ากติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้ให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวไว้ ในส่วนที่ 3 ข้อ 17 การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัวโดยกำหนดว่า “บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยผลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกกลบเกลื่อนและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้”

เมื่อพิจารณาจากกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้ว จะเห็นได้ว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ข้อมูลส่วนบุคคลก็เป็นสิทธิความ

³ *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง UN International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*. กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. ข้อ 2-5.

เป็นส่วนตัวประเภทหนึ่ง ดังนั้นข้อมูลส่วนบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในฐานะของสิทธิความเป็นส่วนตัวตามมาตรา 17 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองด้วยเช่นกัน

3.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (European Union : EU)

สหภาพยุโรปเป็นองค์การระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมากมายหลายประเทศ เมื่อพิจารณาความเป็นมาแล้วจะเห็นได้จากพัฒนาการตั้งองค์การเพื่อความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Cooperation and Development) ได้ออกกฎหมายอีกฉบับ คือ Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transporter Dataflow of Personal Data ในปี ค.ศ. 1980 ซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ที่หลายประเทศยอมรับ และนำไปพัฒนามาตรการทางกฎหมายของประเทศตนเอง

ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 สหภาพยุโรปได้ออกหลักเกณฑ์ที่สำคัญ “Directive 95/46/EC on the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data” เพื่อผลักดันให้กฎหมายในกลุ่มประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกันในการให้หลักประกันที่ดี เพียงพอต่อการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมืองของสหภาพยุโรป และเพื่อทำให้การส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคลภายในประเทศสมาชิกเป็นไปโดยเสรีปราศจากข้อจำกัดที่เกิดจากความแตกต่างกันของกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ภายในของประเทศต่างๆ⁴ โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน Directive ภายในปี ค.ศ. 1998

Directive 95/49/EC มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางในการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปมีแนวทางในการบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพของบุคคล (Fundamental Rights and Free of Natural Persons) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นส่วนตัวของบุคคล (Right to Privacy) โดยมีขอบเขตของกฎหมายได้มุ่งใช้กับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมดหรือบางส่วน โดยวิธีอัตโนมัติหรือโดยวิธีการอื่นใด โดยที่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดเก็บข้อมูล แต่ไม่ใช่บังคับกับการประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย (Public Security) ความมั่นคงของรัฐ (State Security) การบังคับตามกฎหมายอาญา และการประมวลผล

⁴ บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ. (2554). *ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to Privacy)*. รายงานผลการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หน้า 4.

โดยบุคคลธรรมดา ในเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องภายในครอบครัว โดยข้อกำหนดของ Directive 95/49/EC ได้กำหนดนิยามศัพท์ที่สำคัญ^๑ ดังนี้

“ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data)” หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับการระบุตัวบุคคล ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่น เลขบัตรประจำตัวประชาชน หรือข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางร่างกาย จิตใจ ฐานะ เอกสิทธิ์ทางวัฒนธรรมและสังคม

“การประมวลผลข้อมูล (Processing)” หมายถึง การดำเนินการหรือชุดการดำเนินการ ซึ่งใช้กับข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าจะทำขึ้นโดยวิธีการอัตโนมัติหรือไม่ เช่น การเก็บรวบรวมการบันทึก การจัดเรียบเรียง การเก็บรักษา การแก้ไขเพิ่มเติม การนำกลับมา การหาหรือ การใช้การเปิดเผย โดยการส่ง การเผยแพร่ หรือวิธีการอื่นๆที่ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้ การจัดเก็บ หรือการรวมข้อมูล การขัดขวาง การลบ หรือการทำลายข้อมูล

“ผู้ควบคุมข้อมูล (Controller)” หมายถึง บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือหน่วยงานอื่นใด ไม่ว่าจะเป็หน่วยงานเดียว หรือร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งมีหน้าที่กำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

“ผู้ประมวลผลข้อมูล (Processor)” หมายถึง บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หน่วยงานของรัฐองค์กรหรือหน่วยงานอื่นใด ซึ่งประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในนามของผู้ควบคุมข้อมูล

“ความยินยอมของเจ้าของข้อมูล (The Data Subject’s Consent)” หมายถึง การแสดงเจตนาโดยเฉพาะของเจ้าของข้อมูลในการตกลงให้ข้อมูลส่วนบุคคลของตนประมวลผลได้

EU Directive ของกลุ่มสหภาพยุโรปมีการกำหนดขอบเขตของกฎหมายและการบังคับใช้ไว้ในมาตรา 3 โดยใช้บังคับกับการประมวลผลทั้งวิธีการอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ และวิธีอื่นใดที่มีใช้วิธีอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติหากเป็นไปเพื่อการทาระบบ Filing ทั้งนี้ EU Directive จะไม่ใช้บังคับกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่อยู่ภายใต้กิจกรรมของ Community การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของรัฐสมาชิกที่เป็นไป เพื่อการรักษาความมั่นคงและการดำเนินการตามกฎหมายอาญา และการประมวลผลโดยบุคคลธรรมดาที่เป็นไปเพื่อกิจกรรมส่วนตัว

จากคำอธิบายกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าจุดประสงค์ของบทบัญญัตินี้ในท้ายที่สุดแล้ว เพื่อให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคลในระดับของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักความยินยอม (Consent) เป็นสำคัญ แต่ถึงแม้

^๑ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2546). *The EU Directive 95/46/EC*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ecommerce.or.th/ictlaw> [2560, 17 เมษายน].

บทบัญญัติดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันเพียงใด จากการศึกษาสามารถสรุปสาระสำคัญของบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้⁶ ดังนี้

1) หลักความรับผิดชอบ กล่าวคือ ผู้จัดเก็บข้อมูล ผู้ครอบครองข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลจะต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหลักการ หรือมาตรการต่างๆ ให้ครบถ้วนทุกประการอย่างเคร่งครัดหากมีการฝ่าฝืน หรือละเลยแล้วมีผลให้เกิดความเสียหายแก่ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้จัดเก็บข้อมูล ผู้ครอบครองข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลจะต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา นอกจากนี้ต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อกระทำการแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ลบ หรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งเยียวยาความเสียหาย แล้วแต่กรณี

2) หลักการแจ้งวัตถุประสงค์ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเก็บข้อมูลต้องชัดเจน ในช่วงเวลาที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้จะต้องตรงตามจุดมุ่งหมาย หากมีการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายต้องมีการแจ้งทุกครั้งที่เปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ควรเปิดเผยหรือนำไปใช้ทั่วไปโดยไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ นอกเหนือจากการที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูลหรือการได้รับสิทธิตามกฎหมาย

3) หลักความยินยอม ใน EU Directive ของกลุ่มสหภาพยุโรปมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 9 ว่ารัฐสมาชิกต้องกำหนดข้อกำหนดเว้นสำหรับกรณีตาม Chapter IV โดยไม่ใช้บังคับกับข้อมูลส่วนบุคคลที่เพื่อวัตถุประสงค์ในการเขียนข่าวเพียงเท่าที่จำเป็นในการรักษาสมดุลระหว่างสิทธิความเป็นส่วนตัว และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก

การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากเจ้าของข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล และต้องแจ้งแก่เจ้าของข้อมูลว่าข้อมูลได้ถูกเก็บรวบรวม รวมถึงรายละเอียดอื่นๆ เช่น ลักษณะของผู้ควบคุมข้อมูลและตัวแทนของผู้ควบคุมข้อมูล (The Identity of the Controller and of his Representative) วัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูล เป็นต้น และในกรณีที่ไม่ได้ข้อมูลมาจากเจ้าของข้อมูลผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งแก่เจ้าของข้อมูลในเวลาที่ได้ดำเนินการใดๆ กับข้อมูลนั้น หรือได้มีการเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อบุคคลที่สาม

Directive 95/49/EC กำหนดให้ผู้ประมวลผลจะประมวลผลได้ในกรณีดังต่อไปนี้⁷

⁶ นรินทร์ จุ่มศรี. (2555). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 50-57.

⁷ ธนัท สุวรรณปริญญา. (2550). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบนธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา : การจัดทำ นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Policy) ของธนาคารสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. หน้า 40.

- (1) เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมโดยชัดแจ้ง
 - (2) การประมวลผลเป็นการปฏิบัติตามสัญญาที่เจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญา หรือเจ้าของข้อมูลร้องขอให้ประมวลผลก่อนมีการเข้าทำสัญญา
 - (3) การประมวลผลเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูล
 - (4) การประมวลผลเพื่อคุ้มครองชีวิตของเจ้าของข้อมูล
 - (5) การประมวลผลเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของผู้ควบคุมข้อมูลหรือของบุคคลที่สามที่ได้รับข้อมูลนั้น
 - (6) การประมวลผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งปฏิบัติการ โดยผู้ควบคุมข้อมูลหรือบุคคลที่สามหรือคู่สัญญาที่ได้รับข้อมูลนั้น เว้นแต่การประมวลผลเป็นการขัดกับสิทธิขั้นพื้นฐาน และเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล
- 4) หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจำกัด ในกรณีที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลชนิดพิเศษหรือข้อมูลที่มีความอ่อนไหว (Special Categories of Data)^{*} ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ศาสนาความเชื่อในลัทธิ สมาชิกของสมาคมการค้าหรือสหภาพแรงงาน สุขภาพหรือพฤติกรรมทางเพศนั้นห้ามมิให้มีการประมวลผล เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้
- (1) เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมโดยชัดแจ้ง
 - (2) การประมวลผลโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลตามกฎหมายแรงงาน
 - (3) การประมวลผลเพื่อคุ้มครองชีวิตของเจ้าของข้อมูลหรือบุคคลอื่นในกรณีที่เจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้
 - (4) การประมวลผลโดยชอบด้วยกฎหมายและรับรองโดยมูลนิธิ องค์กร หรือหน่วยงานที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร โดยมีจุดประสงค์ในทางการเมือง ลัทธิ ศาสนา หรือสมาคมการค้า หรือสหภาพแรงงาน และการประมวลผลดังกล่าวต้องเกี่ยวข้องกับสมาชิกของหน่วยงานหรือบุคคลที่มีการติดต่อกับหน่วยงานนั้นเป็นการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และข้อมูลนั้นต้องไม่ถูกเปิดเผยต่อบุคคลที่สาม โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล
 - (5) การประมวลผลข้อมูลที่เจ้าของข้อมูลทำให้เป็นสาธารณะโดยชัดแจ้ง หรือการประมวลผลเพื่อฟ้องร้องดำเนินคดีหรือแก้ต่างคดี
 - (6) การประมวลผลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการให้ยา การวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล หรือการดำเนินงานของสถานพยาบาล หรือของแพทย์ ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับความลับทางวิชาชีพ

^{*} นรินทร์ จุ่มศรี. อ่างก้ววังอรุณที่ 6. หน้า 52.

(7) การประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา คำตัดสิน การกระทำความผิดทางอาญา หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย กระทำได้ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจและการประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทางปกครอง หรือคำตัดสินใน คดีแพ่งกระทำได้ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

(8) การประมวลผลข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์ในการเขียนข่าวศิลปะ หรือการ ประพันธ์เฉพาะในกรณีที่ไม่ขัดแย้งกับสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล

5) หลักการจำกัดการใช้ การเปิดเผย และการเก็บรักษาการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตาม Directive 95/46/EC⁹ ได้รับการยกเว้นในกรณีที่น่าดำเนินการ เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ความมั่นคงของชาติ การป้องกันประเทศ ความปลอดภัยของสาธารณะ การป้องกัน การสืบสวน และสอบสวน การดำเนินคดีอาญา จรรยาบรรณของวิชาชีพประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการเงิน งบประมาณและภาษี องค์กรที่มีหน้าที่ดูแลตรวจสอบตามที่กฎหมาย กำหนด การคุ้มครองเจ้าของข้อมูลหรือสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

6) หลักความถูกต้อง ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องมีการจัดเก็บไปตามจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ของข้อมูลเหล่านี้ จะต้องเก็บเท่าที่มีความจำเป็นจะต้องใช้งานเป็นข้อมูลที่ต้องการ สมบูรณ์และทันสมัย นอกจากนี้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเป็นการประมวลผลข้อมูล ที่มีคุณภาพ โดยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้¹⁰

(1) ข้อมูลส่วนบุคคลต้องถูกประมวลผลอย่างเป็นธรรมและชอบด้วยกฎหมาย

(2) ข้อมูลส่วนบุคคลต้องถูกจัดเก็บ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แน่ชัดและชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้จะต้องไม่มีการประมวลผลข้อมูลที่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์นั้น เว้นแต่การประมวลผลข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์ทางด้านประวัติศาสตร์ สถิติ หรือวิทยาศาสตร์

(3) ข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีความเพียงพอไม่มากเกินไป และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บหรือประมวลผลข้อมูลนั้น

(4) ข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีความถูกต้อง และเก็บเป็นปัจจุบัน (Kept up to Date) ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บ หรือการประมวลผลต้องลบทิ้งหรือแก้ไขให้ถูกต้อง

(5) ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเฉพาะของเจ้าของข้อมูล (Identification of Data Subject) ต้องไม่ถูกเก็บไว้นานเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ของการเก็บ

⁹ นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 52-53.

¹⁰ นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 53-54.

หรือการประมวลผล และประเทศสมาชิกต้องกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลที่ใช้ทางด้านประวัติศาสตร์ สถิติ หรือวิทยาศาสตร์ที่ต้องเก็บไว้เป็นเวลานาน

7) หลักการรักษาความปลอดภัย ในปี ค.ศ. 1995 สหภาพยุโรปได้ออกหลักเกณฑ์ที่มีชื่อว่า “Directive 95/46/EC on the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal data and on the Free Movement of such data”¹¹ เพื่อผลักดันให้กฎหมายในหมู่ประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกันในการให้หลักประกันที่ดีต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมืองของ EU โดยปราศจากข้อจำกัดที่เกิดจากความแตกต่างกันของกฎหมาย กฎเกณฑ์ทางสังคม และวัฒนธรรม โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน Directive ดังกล่าว และในปี ค.ศ. 2002 สหภาพยุโรปก็ได้ออกหลักเกณฑ์การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มเติมอีก คือ “Directive 2002/58/EC Concerning the Processing of Personal Data and the Protection of Privacy in the Electronic Communications Sector (Directive on Privacy and Electronic Communications)”¹² โดยกำหนดรายละเอียดให้ผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น จัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัย และความลับของข้อมูลที่ส่งหรือการลบข้อมูลเมื่อหมดความจำเป็น

โดย Directive 95/49/EC กำหนดห้ามบุคคลใดทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ภายใต้คำสั่งของผู้ควบคุมข้อมูล (Instructions from the Controller)¹³ หรือกฎหมายอนุญาตให้ประมวลได้เท่านั้น ผู้ควบคุมข้อมูล และผู้ประมวลผลข้อมูลมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ผู้ควบคุมข้อมูลต้องใช้เทคนิคหรือวิธีการที่เหมาะสมในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการทำลาย สูญหาย เปลี่ยนแปลง การเปิดเผยหรือการเข้าถึงโดยปราศจากอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งผ่านข้อมูลนอกเครือข่าย รวมทั้งการประมวลผลข้อมูลที่ผิดกฎหมายวิธีการคุ้มครองที่เหมาะสมนั้น พิจารณาจากความเสี่ยงที่เกิดจากการประมวลผลและชนิดของข้อมูลที่ต้องการคุ้มครอง

(2) ผู้ควบคุมข้อมูลต้องเลือกผู้ประมวลผลข้อมูลที่มีเทคนิคหรือวิธีการรักษาความปลอดภัยที่เพียงพอและเหมาะสม

¹¹ นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 6. หน้า 55.

¹² นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 6. หน้า 56.

¹³ นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 6. หน้า 56-57.

(3) การประมวลผลของผู้ประมวลผลข้อมูลต้องกระทำโดยมีสัญญาผูกพัน ผู้ประมวลผลข้อมูลกับผู้ควบคุมข้อมูล และในสัญญาต้องกำหนดว่าผู้ประมวลผลต้องกระทำภายในคำสั่งของผู้ควบคุมดูแล และผู้ประมวลผลข้อมูลมีหน้าที่ตามข้อ 1

(4) สัญญาที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและวิธีการที่ต้องปฏิบัติตาม ข้อ 1 ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์พยานหลักฐาน

8) หลักการเปิดเผย จะต้องมีการประกาศนโยบายในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบถึงกระบวนการจัดเก็บ รวบรวมนำไปใช้ เป็นต้น นอกจากนี้ จะต้องมีการแสดงให้เห็นถึงความมีอยู่และประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตลอดจนชื่อ สถานที่จัดตั้ง และรายละเอียดของผู้ที่ทำหน้าที่เก็บรักษาข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลให้เจ้าของข้อมูลทราบ

9) หลักการเข้าตรวจดูข้อมูลของบุคคล Directive 95/46/EC¹⁴ ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูล ในการเข้าถึงข้อมูลของเจ้าของข้อมูล โดยมีสิทธิได้รับการยืนยันจากผู้ควบคุมข้อมูลว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล ได้ถูกประมวลผลหรือไม่ และรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการประมวลผลประเภทของข้อมูล และผู้รับข้อมูล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ควบคุมข้อมูล ส่งข้อมูลที่ได้มีการประมวลผลแก่เจ้าของข้อมูล และให้ผู้ควบคุมข้อมูลแจ้งเหตุผลของการประมวลผลข้อมูลอัตโนมัติแก่เจ้าของข้อมูล ทั้งนี้โดยปราศจากข้อจำกัดเรื่องเวลา (Constraint at Reasonable Intervals) การประวิงเวลาและค่าใช้จ่ายที่มากเกินไป

นอกจากนั้นเจ้าของข้อมูลยังมีสิทธิที่จะแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ลบข้อมูลหรือขัดขวางการประมวลผลที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางนี้ และผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งแก่บุคคลที่สามที่ได้รับข้อมูลถึงการแก้ไขข้อมูล การลบ หรือการขัดขวางการประมวลผลข้อมูลดังกล่าวด้วย

10) หลักการโต้แย้งการปฏิบัติขององค์การ Directive 95/46/EC ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลในการคัดค้านการประมวลผลข้อมูลของตน ในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลในการคัดค้าน รวมถึงในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูล ประมวลผลข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการตลาด (Purposes of Direct Marketing)¹⁵ หรือกรณีที่มีการเปิดเผยข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการตลาด เจ้าของข้อมูลมีสิทธิได้รับแจ้งก่อนมีการเปิดเผยข้อมูลต่อบุคคลที่สาม และมีสิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลนั้น

นอกจากนี้ Directive 95/46/EC ยังกำหนดให้สิทธิบุคคลที่จะไม่ต้องอยู่ภายใต้การตัดสินใจใดๆ ที่ได้มาจากการประมวลผลข้อมูลอัตโนมัติ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินลักษณะ

¹⁴ นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 57.

¹⁵ นรินทร์ จุ่มศรี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 57.

ส่วนบุคคล เช่น การทำงาน ความน่าเชื่อถือ ความน่าไว้วางใจ การกระทำอื่นๆ เว้นแต่การตัดสินใจที่เป็นไปเพื่อเข้าทำหรือปฏิบัติการตามสัญญา หรือเจ้าของข้อมูลร้องขอเพื่อเข้าทำหรือปฏิบัติการตามสัญญาในกรณีที่มีการล่วงละเมิดเกี่ยวกับสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล Directive 95/46/EC ได้วางแนวทางให้สภานิติบัญญัติของแต่ละประเทศควรกำหนดให้มีการเยียวยาโดยใช้สิทธิทางศาล โดยอาจกำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะหรือกฎหมายทั่วไปก็ได้¹⁶

11) หลักการไม่เลือกปฏิบัติ การจัดเก็บหรือรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สีผิว พฤติกรรมทางเพศ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อทางศาสนา ปรัชญา ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิทางการเมือง หรือความเชื่ออื่นใด รวมถึงความเป็นสมาชิกสหภาพการค้า เป็นต้น ข้อมูลที่กล่าวมาเป็นข้อมูลส่วนบุคคลประเภทที่เรียกว่า “Sensitive Data (ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก/ข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ หรือข้อมูลละเอียดอ่อน)”¹⁷ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการที่ห้ามมิให้จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลประเภท Sensitive Data

12) หลักข้อจำกัดในการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคล หลักการนี้กำหนดห้ามมิให้มีการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศซึ่งมิได้มีบทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับที่เท่าเทียมกันในสาระสำคัญ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือจำเป็นเพื่อชำระหนี้ตามความผูกพันที่เป็นผลของสัญญา หรือทำเพื่อประโยชน์ของบุคคลซึ่งไม่สามารถให้ความยินยอมได้¹⁸

3.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในต่างประเทศ

สิทธิส่วนบุคคล (Right of Privacy) ถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่มีความหมายอย่างกว้างและได้ครอบคลุมไปถึงสิทธิอื่นๆ ด้วย รวมไปถึงสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในต่างประเทศถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก และในต่างประเทศยังได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ถือเป็นกฎบัตรที่ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามก็ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยได้บัญญัติไว้ในข้อ 12 ว่า “บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกลบหลู่

¹⁶ ธนัท สุวรรณปริญญา. อ่างแก้วชิงอรุณที่ 7. หน้า 47.

¹⁷ ธนัท สุวรรณปริญญา. อ่างแก้วชิงอรุณที่ 7. หน้า 47-48.

¹⁸ ธนัท สุวรรณปริญญา. อ่างแก้วชิงอรุณที่ 7. หน้า 48.

ในเกียรติยศและชื่อเสียง ทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมาย อันเนื่องมาจากการก้าวล่วงในสิทธิเช่นว่านั้น”

ประเทศในแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคล จึงได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ต่อมา มีการตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและจัดทำร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ซึ่งที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติได้ลงมติยอมรับเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับรองโดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) เกิดขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้มีองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ในการปกป้องสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามปฏิญญาสากลดังกล่าว มิได้ก่อพันธะทางกฎหมายผูกพันรัฐสมาชิก การคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวก็ยังคงขึ้นอยู่กับการออกกฎหมายภายในของรัฐต่างๆ ในการคุ้มครองสิทธิ ดังกล่าว แต่ปฏิญญาสากลนี้นับได้ว่าเป็นแนวทางสำหรับการที่รัฐต่างๆ เพื่อนำไปพิจารณาเพื่อออกกฎหมายของตนต่อไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่บัญญัติไว้ในกฎหมายของประเทศต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางหรือหลักเกณฑ์ในการกำหนดการ ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษในอดีตไม่ได้มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ต่อมาเมื่อประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้การจัดเก็บข้อมูล ประมวลผล เรียกใช้ข้อมูลโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถกระทำได้สะดวกรวดเร็วและการเข้าถึง แหล่งข้อมูลต่างๆ สามารถกระทำได้จนยากที่จะป้องกันเป็นความลับได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลมากขึ้น ประเทศอังกฤษได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงเริ่มพัฒนากฎหมาย และมีความพยายามที่จะให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนบุคคลมากขึ้น

ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1970 รัฐบาลอังกฤษได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นศึกษาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายขึ้นคุ้มครองการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่นหรือหน่วยงานในภาคเอกชนหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาของคณะกรรมการหลายชุดไม่ปรากฏความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายดังกล่าว¹⁹ ในทางตรงกันข้ามกับประเทศต่างๆ ในยุโรปได้

¹⁹ กิตติพันธุ์ เกียรติสุนทร. (2538). *มาตรการทางอาญาในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสาร*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 102.

มีการบัญญัติกฎหมายให้ความคุ้มครองการเก็บและการใช้ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community) เดิมหรือสหภาพยุโรป (EU) ในปัจจุบันได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาฉบับหนึ่งขึ้นมีชื่อว่า “Convention for the Protection of Individual with Regard to Automatic Processing of Personal Data” ซึ่งในประเทศอังกฤษได้เข้าเป็นสมาชิกและได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าวเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ. 1981 เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาดังกล่าว ประเทศอังกฤษจึงได้ตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลอันเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารขึ้น คือพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลข่าวสาร ค.ศ. 1984 (Data Protection Act 1984) เมื่อได้ประกาศใช้ Data Protection Act 1984 แล้ว มีผลทำให้การจัดเก็บสารสนเทศทุกประเภทที่เกี่ยวกับบุคคล (Personal Data) โดยระบบคอมพิวเตอร์จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยข้อมูลข่าวสารนั้นต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับบุคคลธรรมดา ซึ่งสามารถพิสูจน์หรือบ่งชี้ถึงบุคคลหนึ่งๆ ได้โดยตัวข้อมูลข่าวสารนั่นเอง หรือโดยการตรวจสอบด้วยข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ใช้ข้อมูล (Data User) และเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกจัดเก็บไว้ในประเทศอังกฤษ”

เมื่อประเทศอังกฤษได้ออก Data Protection Act 1998 เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตาม The European Data Protection Directive (95/46/EC) หรือ EU Directive (95/46/EC) โดยมีผลบังคับใช้ในครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 และได้มีการปรับปรุงจนเป็นฉบับสมบูรณ์ (Fully) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2000 กฎหมายฉบับนี้มีความละเอียดและสลับซับซ้อนกว่า Data Protection Act 1984 โดยกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับกับข้อมูลที่ถูกประมวลผลด้วยมือ ซึ่งถูกจัดเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูลและประมวลผลโดยวิธีการอัตโนมัติด้วย รวมทั้งมีการกำหนดเงื่อนไขหรือบรรทัดฐานขั้นต่ำของการประมวลผลข้อมูลที่จะถือว่าเป็นการประมวลผลข้อมูลที่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้มีข้อมูลส่วนบุคคลประเภทข้อมูลที่กระทบต่อความรู้สึก (Sensitive Data) ซึ่งมีผลทำให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่สามารถประมวลผลข้อมูลประเภทนี้ได้ เว้นแต่จะได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ทั้งยังได้กำหนดห้ามมิให้ส่งข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่อยู่นอกสมาชิกของ European Economic Area EEA อีกด้วย เว้นแต่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้²¹

²⁰ วีระพงษ์ บึงไกร. (2543). *การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 53-55.

²¹ จีรรัตน์ วรวัฒน์ธารง. (2548). *การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 83.

การกำหนดหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ 8 ข้อ หรืออาจเรียกว่า หลักของการจัดการข้อมูลที่ดี โดย Data Protection Act 1998 มาตรา 4 ได้กำหนดว่า หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อ้างถึงในพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือหลักการที่กำหนดไว้ใน Part I Schedule 1 ซึ่งสาระสำคัญ คือการกำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว เว้นแต่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะสามารถอ้างสิทธิจากข้อยกเว้นของหลักต่าง ๆ นั้นได้ อันเป็นการบังคับให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องปฏิบัติตามหลักการนี้ ไม่ว่าผู้ควบคุมดูแลข้อมูลนั้นจะมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดแจ้งข้อมูลหรือไม่ก็ตาม และเป็นการบังคับใช้กับข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมดที่ถูกประมวลผลโดยผู้ควบคุมดูแลข้อมูล หลักการดังกล่าว²² ได้แก่

1) หลักการประการที่ 1 (The First Principle) คือข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องถูกประมวลผลอย่างเป็นธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะถูกประมวลไม่ได้ เว้นแต่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

2) หลักการประการที่ 2 (The Second Principle) คือ จะทำการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้ได้เพียงเท่าที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ และจะต้องเป็นวัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ทั้งจะต้องไม่มีการประมวลผลที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวในการนี้ ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูล และคณะกรรมการ (Commissioner) ได้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บโดยการระบุวัตถุประสงค์ไว้ในเอกสารดังต่อไปนี้

(1) หนังสือบอกกล่าวที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลแจ้งไปยังเจ้าของข้อมูล หรือ

(2) ทะเบียนการจดแจ้งข้อมูลของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลที่ให้ไว้ต่อคณะกรรมการ

3) หลักการประการที่ 3 (The Third Principle) คือข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเพียงพอเกี่ยวข้อง และไม่มากเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของการประมวลผลนั้น หลักการข้อนี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า “หลักความเพียงพอ (Adequacy Principle)” กล่าวคือ ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเกินกว่าความจำเป็นตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บมิได้ ดังนั้นเพื่อให้การประมวลผลข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักการข้อนี้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลควรจะทบทวนแบบฟอร์มการกรอกข้อมูลเพื่อจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่จะทำการจัดเก็บมีเพียงพอเกี่ยวข้อง และไม่เกินกว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น แบบฟอร์มการสมัครงาน แบบฟอร์มสำหรับรายละเอียดของลูกค้า

²² กิตติศักดิ์ จันเส. (2553). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับการประกันชีวิต*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 130-131.

4) หลักการประการที่ 4 (The Fourth Principle) คือการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล จะต้องทำให้ถูกต้องเที่ยงตรงและทันสมัยอยู่เสมอ หลักการข้อนี้เป็นหลักการที่กำหนดถึงหน้าที่ของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล กล่าวคือกำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลมีหน้าที่โดยตรงในการทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งตนได้ทำการประมวลผลไว้ให้มีความเที่ยงตรงและทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้หน้าที่ดังกล่าวยังเป็นหน้าที่ที่ไม่อาจมอบหมายให้คนอื่นทำแทนได้

5) หลักการประการที่ 5 (The Fifth Principle) คือการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆจะต้องไม่จัดเก็บไว้นานเกินกว่าความจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์นั้น การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้นานเกินกว่าความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลนั้นถือเป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนหลักการในข้อนี้ อีกทั้งใน Data Protection Act 1998 เองก็ไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหลักการนี้ไว้ นอกจากนี้แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของ Commissioner ในเรื่องนี้ก็มีอยู่อย่างจำกัด จึงยังไม่ชัดเจนว่าระยะเวลาานเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นระยะเวลาานเกินความจำเป็น ดังนั้นการที่จะปฏิบัติตามหลักการนี้ได้จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆไป โดยผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกประมวลผลทั้งหมด และวัตถุประสงค์ของการประมวลผลนั้นทำการพิจารณาว่าข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละข้อมูลต้องจัดเก็บเอาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นเวลานานเท่าใด โดยอาจกำหนดนโยบายในการเก็บรักษาข้อมูลด้วยการกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแต่ละประเภทไว้ และหากผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นระยะเวลาานก็ควรมีเอกสารบ่งบอกถึงเหตุผลของการเก็บข้อมูลนั้นๆไว้ในช่วงระยะเวลาานนั้นด้วย

นอกจากนี้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลซึ่งมีข้อผูกพันที่จะต้องทำลายข้อมูลต้องจำไว้ว่ากระบวนการทำลายตัวมันเองจะมีค่าเท่ากับเป็นการประมวลผล ดังนั้นผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องดำเนินการตามหลักการข้ออื่นๆด้วย ตามหลักทั่วไปข้อมูลส่วนบุคคลควรถูกทำลายเมื่อไม่มีความต้องการข้อมูลนั้นอีก แต่ในบางกรณีอาจมีการกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้นานกว่าในกรณีปกติได้โดยการอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย (Anti-Terrorism Crime and Security Act 2001)

6) หลักการประการที่ 6 (The Sixth Principle) คือ จะต้องทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้สอดคล้องกับสิทธิของเจ้าของข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Data Protection Act 1998 ซึ่ง Schedule 1 ของ Data Protection Act 1998 วางหลักไว้ว่า หากผู้ประมวลผลข้อมูลกระทำการดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหลักการคุ้มครองข้อมูลประการที่หก

(1) ละเมิดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Section 7

(2) ไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอที่สมเหตุสมผลของเจ้าของข้อมูลที่ยุติการประมวลผลข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Section 10 หรือไม่ปฏิบัติตามคำร้องนั้นภายใน 21 วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

(3) ไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอให้ยุติการประมวลผลข้อมูลเพื่อทำการตลาดแบบตรงตามที่กำหนดไว้ใน Section 11

(4) ปฏิบัติฝ่าฝืน Section 13 โดยไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอเกี่ยวกับการตัดสินใจ โดยอาศัยการประมวลผลของเครื่องมือที่ทำงานโดยอัตโนมัติหรือการไม่แจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงการตัดสินใจตามคำร้องนั้นหรือการไม่ตอบกลับไปยังเจ้าของข้อมูลภายใน 21 วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องนั้น

(5) ปฏิบัติฝ่าฝืน Section 12 a (สิทธิเฉพาะกาล (Transition Rights)) โดยการไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว (Notice) ของ Commissioner ที่ชอบด้วยกฎหมาย

7) หลักการประการที่ 7 (The Seventh Principle) คือต้องจัดให้มีมาตรการทางเทคนิคและการจัดการที่เหมาะสมในการป้องกัน และจัดการกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อป้องกันการสูญหายหรือการทำลายหรือทำให้เสียหายต่อข้อมูลส่วนบุคคล หลักการข้อนี้มีรากฐานมาจาก EU Directive (95/46/EC) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลเกิดความระมัดระวังในการประมวลผลข้อมูล และเป็นการกำหนดมาตรการ เพื่อให้เจ้าของข้อมูลเกิดความมั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมแม้จะมีรากฐานมาจากที่เดียวกัน แต่ก็มีความแตกต่างบางประการ นั่นคือ EU Directive (95/46/EC) กำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล ต้องกำหนดให้มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัย ในระดับที่เหมาะสมกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการประมวลผล และจากลักษณะของข้อมูลนั่นเอง แต่หลักการประการที่ 7 นี้จะเน้นในเรื่องการกำหนดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลที่จะได้รับผลเสียหาย จากการฝ่าฝืนบทบัญญัติในเรื่องการรักษาความปลอดภัย³³

8) หลักการประการที่ 8 (The Eight Principle) คือข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ถูกส่งออกไปยังประเทศหรือดินแดนที่อยู่นอกเขต European Economic Area (EEA) เว้นแต่ประเทศหรือดินแดนนั้น รับรองว่ามีระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลเพียงพอสำหรับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

การที่ Data Protection Act 1998 กำหนดห้ามมิให้มีการส่ง หรือโอนข้อมูลออกไปยังประเทศที่มีโซ่สมาชิกของ European Economic Area (EEA) ก็เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของ

³³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 131.

ข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจากหากประเทศนอกกลุ่ม EEA ไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล หรือมีกฎหมายเช่นว่านี้ แต่ไม่ได้ระดับมาตรฐานเดียวกับ EU Directive (95/46/EC) ก็ไม่ถูกผูกพันให้ต้องมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักการที่กำหนดใน EU Directive (95/46/EC) แต่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวทางการค้า Data Protection Act 1998 จึงได้กำหนดให้หลักการประการที่ 8 นี้มีข้อยกเว้นดังนี้²⁴

- 1) กรณีที่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล
- 2) การส่งออกข้อมูลมีความจำเป็น
 - (1) เพื่อดำเนินการตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญา หรือ
 - (2) เพื่อการดำเนินการตามความประสงค์ของเจ้าของข้อมูล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเข้าทำสัญญา
- 3) การส่งออกข้อมูลมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการลงนาม หรือสรุปสัญญาระหว่างผู้ควบคุมดูแลข้อมูลกับบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าของข้อมูล แต่เป็นผู้เข้าทำสัญญาโดยได้รับการร้องขอจากเจ้าของข้อมูลหรือประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล
- 4) การส่งออกข้อมูลมีความจำเป็น เพื่อประโยชน์สำคัญของสาธารณะ
- 5) การส่งออกข้อมูล
 - (1) มีความจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ของหรือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกระบวนการทางกฎหมาย
 - (2) มีความจำเป็นเพื่อการได้รับความเห็นทางกฎหมาย
 - (3) มีความจำเป็นเพื่อการก่อ ใ้ และสงวนไว้ซึ่งสิทธิตามกฎหมาย
- 6) การส่งออกข้อมูลมีความจำเป็นเพื่อที่จะคุ้มครองประโยชน์สำคัญต่อชีวิตของเจ้าของข้อมูล
- 7) การส่งข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูล ซึ่งปรากฏอยู่ในทะเบียนสาธารณะ
- 8) การส่งข้อมูลนั้นกระทำโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ Commissioner ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว โดยมีเงื่อนไขได้กำหนดเงื่อนไขเวลาเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลอย่างเพียงพอแล้ว

²⁴ ปิยะภัทร์ โรจน์รัตนวาณิช. (2557). *แนวทางการคุ้มครองข้อมูลใน Big Data : ศึกษาประเด็นความเป็นส่วนตัวและความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. หน้า 66-67.

9) การส่งออกข้อมูลนั้นได้รับอนุญาตจาก Commissioner ให้กระทำได้ เนื่องจากมีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลอย่างเพียงพอแล้ว สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ตาม Data Protection Act 1998 ได้กำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลที่เป็นบุคคลธรรมดาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นหรือผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไว้ดังนี้²⁵

(1) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล Data Protection Act 1998 มาตรา 7-9 กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะร้องขอให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลให้ข้อเท็จจริงแก่ตนว่า ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้ดำเนินการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนอยู่หรือไม่อย่างไร โดยเจ้าของข้อมูลจะต้องทำคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร (รวมถึงการร้องผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย) และอาจต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลกำหนดด้วย ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องทำตามคำร้องขอดังกล่าวภายใน 40 วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอจากเจ้าของข้อมูล หากปรากฏว่าผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้ดำเนินการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ร้องขอยังอยู่ ผู้ร้องขอในฐานะเจ้าของข้อมูลมีสิทธิจะได้รับคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลประมวลผลอยู่วัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูล และผู้รับข้อมูลหรือผู้ที่จะได้รับรู้ข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนั้นเจ้าของข้อมูลยังมีสิทธิอื่นๆที่เกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลอีก เช่น สิทธิที่จะขอสำเนาเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิที่จะรู้ถึงแหล่งที่มาของข้อมูล หากเจ้าของข้อมูลร้องขอให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่งข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่ตนแล้ว แต่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่ดำเนินการให้เจ้าของข้อมูลอาจร้องขอต่อศาลได้ ซึ่งศาลอาจสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่ศาลเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลได้เป็นการเปิดเผยเฉพาะแก่ศาลเท่านั้น หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าของข้อมูลเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับข้อมูลเหล่านั้นก็อาจมีคำสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติตามคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล

(2) สิทธิในการป้องกันการประมวลผลข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือความทุกข์ Data Protection Act 1998 มาตรา 10 ได้กำหนดไว้ว่าหากเจ้าของข้อมูลเห็นว่าการที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตน จะทำให้เกิดความเสียหายหรือความทุกข์ และเป็นการไม่สมเหตุสมผล ย่อมมีสิทธิที่จะบอกกล่าวไปยังผู้ควบคุมดูแลข้อมูลเพื่อให้ยุติการประมวลผลข้อมูลดังกล่าวได้ โดยต้องบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร และภายใน 21

²⁵ พงศ์ศักดิ์ ขอดมณี. (2548). *กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยราชอาณาจักร*. รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 102-107

วันหลังจากได้รับคำบอกกล่าวแล้ว ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้²⁶

(ก) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าของข้อมูลทราบว่าผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้ดำเนินการ หรือตั้งใจจะดำเนินการตามคำบอกกล่าวของเจ้าของข้อมูล หรือ

(ข) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าของข้อมูลทราบว่า จะได้มีการดำเนินการบางส่วนตามคำบอกกล่าวของเจ้าของข้อมูลแล้ว และอธิบายถึงเหตุผลของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล ที่เห็นว่าคำบอกกล่าวของเจ้าของข้อมูลไม่มีความชอบธรรมเพราะเหตุใด

(3) สิทธิในการป้องกันการประมวลผลข้อมูลเพื่อทำการตลาดแบบตรง Data Protection Act 1998 มาตรา 11 (1) ได้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลยุติ หรือตเว้น ไม่ดำเนินการประมวลผลข้อมูลของตน เพื่อประโยชน์ในการทำการตลาดแบบตรงได้ โดย Data Protection Act 1998 ไม่ได้กำหนดข้อยกเว้น หรือข้อจำกัดการใช้สิทธิไว้แต่อย่างใด

นอกจากนี้ EU Directive (95/46/EC) Article 14 (b)²⁷ ยังได้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะคัดค้านการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนซึ่งผู้ควบคุมดูแลข้อมูลคาดว่าจะเป็นการประมวลผลข้อมูล เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำการตลาดแบบตรงต่อไป หรือคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลให้แก่บุคคลที่สาม หรือการใช้ข้อมูลในนามของบุคคลที่สามเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำการตลาดแบบตรง

(4) สิทธิเกี่ยวกับการตัดสินใจโดยอาศัยการประมวลผลข้อมูลของเครื่องมือซึ่งทำงาน โดยอัตโนมัติ Data Protection Act 1998 มาตรา 12 กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลที่จะบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลดำเนินการตัดสินใจใดๆ ซึ่งจะมีผลกระทบที่สำคัญแก่ตน โดยอาศัยการประมวลผลของเครื่องมือที่ทำงานโดยอัตโนมัติเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

(5) สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีที่บุคคลนั้น ได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติฝ่าฝืน Data Protection Act 1998 มาตรา 13 กำหนดให้บุคคลธรรมดาที่ได้รับความเสียหาย (Damage) หรือความเสียหายและความทุกข์ (Damage and Distress) จากการที่ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติฝ่าฝืนบทบัญญัติใน Data Protection Act 1998 มีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยความเสียหาย หากผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่ทุกสภาวะการณ์เพื่อที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว

²⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 103.

²⁷ พงศศักดิ์ ยอดมณี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 25. หน้า 103-104.

(6) สิทธิในการดำเนินการเพื่อแก้ไข ลบ หรือทำลายข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง Data Protection Act 1998 มาตรา 14 กำหนดไว้ว่าหากเจ้าของข้อมูลเห็นว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตน ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่เที่ยงตรง แต่ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้บันทึกไว้อย่างถูกต้องตรงตามที่เจ้าของข้อมูล หรือบุคคลที่สามเปิดเผยให้แก่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล ในกรณีนี้กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลแนบถ้อยคำแสดงถึงข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงตามที่ศาลเห็นชอบแล้วไว้เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลเดิม ได้แทนที่จะมีคำสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล แก้ไข ลบ หรือทำลายข้อมูล

(7) สิทธิในการขอให้ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมาย Data Protection Act 1998 มาตรา 42 กำหนดว่า บุคคลใดเห็นว่าตนได้รับผลกระทบโดยตรงจากการประมวลผลข้อมูลของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้ Commissioner เข้าตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลนั้นว่า ได้มีการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่อย่างไร (บุคคลตามมาตรา 42 นี้ รวมถึงนิติบุคคลด้วย)²⁸

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น จึงมีการกำหนดให้ใช้บังคับกับผู้เก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลใดๆ และบุคคลผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานคอมพิวเตอร์ซึ่งเก็บและใช้ข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นหากบุคคลได้ร้องขอและเข้าสู่ข้อมูลส่วนบุคคลของตน เพื่อตรวจดูและรับสำเนาข้อมูลแล้วพบว่าข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานหรือผู้เก็บ และใช้ข้อมูลมีความผิดพลาดหรือไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็สามารถร้องขอให้มีการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมหรือลบข้อมูลที่ผิดพลาดหรือบกพร่องนั้นๆ และหน่วยงานหรือผู้เก็บและใช้ข้อมูลนั้นต้องรีบตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวข้างต้น

3.2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศแคนาดา

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลข่าวสารของแคนาดา คือ Personal Information Protection and Electronic Documents Act 2000 (PIPEDA) เกิดจากแรงกดดันหรือการได้รับผลกระทบจาก European Union (EU) เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ ที่ต้องมีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เทียบเท่า EU Personal Information Protection and Electronic Documents Act 2000²⁹ ซึ่งหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาและการดำเนินการตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศแคนาดามีขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับแก่องค์กรทั้งหลาย (Organizations) ที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม

²⁸ พงศ์ศักดิ์ ยอดมณี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 25. หน้า 105-107.

²⁹ พนิดา พูลสวัสดิ์. (2556). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. หน้า 66.

หรือเปิดเผยเพื่อการประกอบกิจการขององค์กร หรือที่เกี่ยวกับลูกจ้างขององค์กรหรือข้อมูลส่วนบุคคลที่ใช้ในกิจการหรือธุรกิจของสหพันธรัฐ

ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวมการใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้ความสำคัญกับการชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคล (The Right of Privacy of Individuals) ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลนั้น กับความจำเป็นขององค์กรในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ซึ่งวิญญูชนเห็นว่าเหมาะสมกับสถานการณ์ กฎหมายแคนาดากำหนดคานิยามของข้อมูลส่วนบุคคลว่า หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคคลธรรมดาคนหนึ่งซึ่งสามารถกำหนดตัวบุคคลได้ และรวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของบุคคล (Personal Health Information) ไม่ว่าจะมชีชีวิตอยู่หรือถึงแก่ความตายแล้ว ดังต่อไปนี้³⁰

- 1) ข้อมูลที่เกี่ยวกับสุขภาพร่างกายหรือจิตใจของบุคคลธรรมดาคนนั้น
- 2) ข้อมูลที่เกี่ยวกับการบริการทางสุขภาพที่บุคคลธรรมดาคนนั้นได้รับ
- 3) ข้อมูลที่เกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะส่วนใดของร่างกาย หรือส่วนประกอบใดของร่างกายของบุคคลธรรมดาคนนั้น หรือข้อมูลที่ได้รับจากการทดสอบหรือตรวจสอบ อวัยวะส่วนใดของร่างกายหรือส่วนประกอบส่วนใดของร่างกายของบุคคลธรรมดาคนนั้น
- 4) ข้อมูลที่รวบรวมได้ในการให้บริการทางสุขภาพแก่บุคคลธรรมดาคนนั้น
- 5) ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมได้ในการให้บริการทางสุขภาพแก่บุคคลธรรมดาคนนั้น แต่ไม่รวมถึงชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน (สถานที่ประกอบธุรกิจ) หรือหมายเลขโทรศัพท์ของลูกจ้างในองค์กร

องค์กรหรือบุคคลที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้ กล่าวคือกฎหมายนี้ไม่ใช่บังคับแก่องค์กรหรือบุคคลบางประเภท หรือได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ได้แก่³¹

- 1) หน่วยงานของรัฐ ที่อยู่ภายใต้บังคับของ Privacy Act 1985
- 2) บุคคลธรรมดาในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ที่บุคคลธรรมดาเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัวและมีใช้เพื่อการอย่างอื่น
- 3) องค์กรใดๆที่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการหนังสือพิมพ์ ศิลปะ หรือวรรณกรรม และมีใช้เพื่อการอย่างอื่นดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่ากฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มื่อองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

³⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 66-67.

³¹ อุดม รัฐอมฤต และคณะ. (2557). *การศึกษาและพัฒนาแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้พระราชกฤษฎีกา*. รายงานผลการวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 29-30.

คือ กรรมการสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy Commissioner) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สำคัญหลายประการ³² ดังนี้

(1) การรับคำร้องของบุคคล ในกรณีที่องค์กรฝ่าฝืนบทบัญญัติ หรือในกรณีที่มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล และแจ้งให้องค์กรที่ถูกร้องเรียนทำการสอบสวนและพิจารณา คำร้องดังกล่าว

(2) หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดอันสมควรในอันที่จะต้องทำการสอบสวนเรื่องใดๆ ที่เห็นว่าการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล กรรมการสามารถนำเรื่องดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาได้

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการสอบสวน คณะกรรมการอาจใช้อำนาจเรียกให้บุคคลใดมาให้คำชี้แจงหรือเรียกให้ส่งหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการร้องเรียนนั้น รับหลักฐานและข้อมูลอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เข้าไปในสถานที่ขององค์กรใดๆ ในเวลาที่เหมาะสม และมีอำนาจซักถามบุคคลในสถานที่นั้น ได้ตามที่เห็นสมควร ตลอดจนเจรจาเป็นการส่วนตัวกับบุคคลที่อยู่ในสถานที่ดังกล่าว

(4) คณะกรรมการต้องจัดทำรายงานผลการพิจารณา และแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยคำวินิจฉัยและคำแนะนำของคณะกรรมการในคดีต่างๆ การระงับข้อโต้แย้งที่คู่กรณีได้ตกลงกันคำร้องที่องค์กรส่งให้แก่คณะกรรมการ คำบอกกล่าวเกี่ยวกับการดำเนินการที่ได้กระทำไปแล้ว หรือที่จะกระทำตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในรายงาน หรือเหตุผลที่ไม่ดำเนินการ หรือจะไม่ดำเนินการและความช่วยเหลือที่ผู้ยื่นคำร้องอาจได้รับตามที่กำหนดในกฎหมาย

ภายใต้กฎหมายนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานกรรมการสิทธิความเป็นส่วนตัวแห่งแคนาดา (Office of the Privacy Commissioner of Canada) เป็นองค์กรที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่บุคคลเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นส่วนตัว และความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการคุ้มครองข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายฉบับนี้ โดยกฎหมายนี้มีอำนาจควบคุมองค์กรต่างๆ (Organization) หมายความว่า สมาคม ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และสหภาพแรงงาน กฎหมายได้กำหนดไว้ว่าองค์กรทั้งหลายมีภาระหน้าที่ที่กำหนดไว้ในเอกสาร 1 แบบทำกฎหมาย ซึ่งเป็นแบบปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Model Code for the Protection of Personal Information) ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานแห่งชาติแคนาดา (National Standard of Canada)³³ ดังนี้

³² เรื่องเดียวกัน. หน้า 38-40.

³³ สมศักดิ์ นวระกุลพิสุทธ์. (2547). *กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศแคนาดา*. โครงการจัดทำความเห็นทางวิชาการเพื่อจัดทำรายงานเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และแนวทางการพิจารณาและดำเนินการตามกฎหมาย

1) หลักความรับผิดชอบ หน่วยงานหรือองค์กรต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมของตน และต้องแต่งตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนซึ่งรับผิดชอบต่อการปฏิบัติขององค์กรตามหลักปฏิบัติต่างๆที่กำหนดในแบบปฏิบัตินี้ องค์กรต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อหลักปฏิบัติต่างๆที่กำหนดในแบบปฏิบัตินี้บังเกิดผล ได้แก่ การกำหนดกระบวนการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การกำหนดกระบวนการรับและตอบคำร้อง (Complaints) หรือข้อซักถาม (Inquiries) การฝึกอบรมพนักงานและแจ้งให้พนักงานที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ขององค์กร การจัดทำข้อมูลชี้แจงนโยบาย และกระบวนการต่างๆขององค์กร

2) หลักการแจ้งวัตถุประสงค์ องค์กรต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อน หรือในขณะที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ทั้งนี้การแจ้งอาจกระทำด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ตามลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นและมีหน้าที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) องค์กรต้องจัดพิมพ์ประกาศหรือเอกสาร เพื่อแจ้งให้รับทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการเปิดเผย และหลักการเข้าตรวจสอบข้อมูลของบุคคล

(2) องค์กรต้องเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล แต่เพียงข้อมูลที่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งให้ทราบแล้วเท่านั้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจำกัด

(3) ในกรณีที่องค์กรจะนำข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมไว้ไปใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น ซึ่งมีได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้า องค์กรต้องแจ้งวัตถุประสงค์ใหม่นั้นให้บุคคลนั้นทราบเสียก่อน และจะต้องได้รับความยินยอมก่อนที่จะนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ใหม่นั้น ทั้งนี้เว้นแต่วัตถุประสงค์ใหม่นั้นเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3) หลักความยินยอม บุคคลที่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับทราบ และให้ความยินยอมแก่การเก็บรวบรวมการใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่ 'ไม่สมควรตามที่กำหนดในกฎหมาย องค์กร หรือผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้' จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลในกรณีที่มีการจัดเก็บ การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลของตนที่อยู่ในความควบคุม หรือภายใต้การครอบครอง

ขององค์กรภาคเอกชน ตลอดจนมีสิทธิในการเรียกร้องให้ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลของตนให้มีความถูกต้องในกรณีที่เป็น

การได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้น เจ้าของข้อมูลอาจแสดงออกถึงความยินยอมในรูปแบบที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา หรือโดยไม่ชัดเจนจากการตีความจากการดำเนินการหรือการไม่ดำเนินการของบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลองค์กรธุรกิจ หรือองค์กรภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้เท่านั้น สำหรับกรณีที่มีการใช้ข้อมูลดังกล่าว เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าวเป็นรายกรณีอีกครั้งหนึ่ง โดยบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลต้องมั่นใจได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนได้รับการคุ้มครองภายใต้มาตรการปกป้องข้อมูลที่เหมาะสม เช่น การเก็บรักษาในสถานที่ที่ปลอดภัย การมีระบบรหัสผ่าน หรือการถอดรหัสเพื่อคุ้มครองข้อมูล³⁴ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว องค์กรมีหน้าที่ที่จะต้องขอความยินยอมสำหรับการใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลนั้นในขณะทำการเก็บรวบรวม แต่อย่างไรก็ตามในบางสถานการณ์อาจมีการขอความยินยอมนำข้อมูลไปใช้หรือเปิดเผยภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ต้องก่อนการนำข้อมูลนั้นไปใช้โดยการขอความยินยอมนั้นองค์กรต้องจัดให้มีการขอความยินยอม โดยวิธีการดำเนินการที่เหมาะสม เพื่อให้บุคคลได้รับแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการที่จะนำข้อมูลนั้นไปใช้ และจะต้องไม่ขอความยินยอมในการดำเนินการมากเกินไปจนความจำเป็นสำหรับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและที่ได้แจ้งให้ทราบ

รูปแบบของความยินยอมอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของข้อมูล ทั้งนี้ในการกำหนดรูปแบบของความยินยอมองค์กรต้องคำนึงถึงประเภทของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะ (Sensitive Data) โดยหากเป็นข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะควรขอความยินยอมอย่างชัดเจน ในกรณีที่มีความเป็นข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างน้อยก็อาจขอความยินยอมโดยปริยายได้ เช่น บันทึกทางการแพทย์ และบันทึกรายได้ แต่ข้อมูลที่ไม่ได้ถูกจัดอยู่ในข้อมูลประเภทที่เป็นข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะก็อาจต้องใช้ความระมัดระวังในการแจ้งขอความยินยอมขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อม เช่น ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกนิตยสาร ซึ่งโดยทั่วไปจะไม่ถือว่าเป็นข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะ แต่หากเป็นชื่อและที่อยู่ของสมาชิกนิตยสารที่มีลักษณะเฉพาะ (Special-Interest Magazines) อาจถือว่าเป็นข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะก็ได้ ความยินยอมอาจเป็นความยินยอมอย่างชัดเจน (Express Consent) ความยินยอมโดยปริยาย (Implied Consent) ก็ได้

³⁴ อดัม รัฐอมฤต และคณะ. อ่างแล้วจึงอรุณที่ 31. หน้า 29.

4) หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจำกัด การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ข้อมูลที่จำเป็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้แจ้งให้ทราบ และต้องเก็บรวบรวมโดยวิธีการที่เป็นธรรม และชอบด้วยกฎหมาย องค์กรจะต้องไม่เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยวิธีที่เป็นการเลือกปฏิบัติ (Indiscriminately) และต้องเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจำกัดเพียงเท่าที่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์ และต้องระบุประเภทของข้อมูลที่เก็บรวบรวมโดยการจัดทำเป็นประกาศ หรือคู่มือเกี่ยวกับนโยบาย และแนวทางปฏิบัติขององค์กร แจ้งแก่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ซึ่งหลักการนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหลักการแจ้งวัตถุประสงค์และหลักความยินยอม³⁵

5) หลักการจำกัดการใช้ การเปิดเผย และการเก็บรักษาองค์กรจะต้องไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือเปิดเผย เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมของบุคคลธรรมดา หรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องถูกเก็บรักษาไว้ในระยะเวลาเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวเท่านั้น หากมีการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นใหม่ต้องจัดเอกสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ใหม่แจ้งแก่เจ้าของข้อมูล นอกจากนี้ในการจัดทำคู่มือตามหลักข้อ 4 ต้องกำหนดกระบวนการเกี่ยวกับการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล และควรกำหนดระยะเวลาต่ำสุดและสูงสุดของการเก็บรักษาข้อมูลไว้ด้วย

ภายใต้หลักการนี้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ต้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้ง หรือได้ใช้เสร็จสิ้นแล้วต้องถูกทำลาย ลบทิ้ง หรือทำให้ไม่ปรากฏชื่อของบุคคลนั้น (Anonymous) ทั้งนี้ องค์กรจะต้องจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ และกำหนดกระบวนการเกี่ยวกับการทำลายข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวด้วย

6) หลักการรักษาความปลอดภัย ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมกับข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะ การรักษาความปลอดภัยจะต้องให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต่อการสูญหาย หรือการโจรกรรม ตลอดจนการเข้าตรวจดู การเปิดเผย การทำซ้ำ การใช้ หรือการแก้ไขเพิ่มเติมโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด ลักษณะของการรักษาความปลอดภัยจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับระดับความเป็นข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะ รูปแบบและปริมาณข้อมูลที่เก็บรวบรวม ข้อมูลส่วนตัวโดยเฉพาะมากกว่าควรได้รับการรักษาความปลอดภัยโดยให้การคุ้มครองในระดับที่สูงกว่าข้อมูลธรรมดาหรือข้อมูลข่าวสารทั่วไป

มาตรการในการรักษาความปลอดภัยประกอบไปด้วยมาตรการคุ้มครองในทางกายภาพ (Physical Measure) เช่น การปิดล็อกตู้เอกสาร มาตรการที่เคร่งครัดในการเข้าออกสำนักงาน มาตรการการจัดระบบรักษาความปลอดภัยภายในองค์กร มาตรการจำกัดการเข้าตรวจดู

³⁵ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. อ่างแล้วจึงอรรดที่ 33. หน้า 101.

ข้อมูลตามหลักความจำเป็นที่ต้องรู้ (Need to Know Basis) และมาตรการทางเทคโนโลยี เช่น การใช้รหัสผ่าน (Passwords) และการเข้ารหัส (Encryption) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ไม่ได้รับอนุญาตสามารถเข้าตรวจดูข้อมูลนั้นได้ รวมถึงการฝึกอบรมและดำเนินการให้พนักงานลูกจ้างของตนตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล และการจำกัดหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง

3.2.3 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสาธารณรัฐอิตาลี

สาธารณรัฐอิตาลีมีรัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่า Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no.675 of 31.12.1996 กฎหมายฉบับนี้ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 120 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁶⁶ รัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือที่เรียกว่า Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no.675 of 31.12.1996 เป็นกฎหมายที่มีเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตาม EU Directive (95/46EC)

รัฐบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบัญญัติคำนิยามศัพท์ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นคำศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะ และมีความแตกต่างไปจากคำนิยามศัพท์ทั่วไป โดยได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 1 ว่าด้วยบทนิยามและความหมายของคำศัพท์ (Purposes and Definitions) โดยกำหนดว่ารัฐบัญญัติฉบับนี้มีขึ้นเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าการประมวลผลของข้อมูลส่วนบุคคลที่จะดำเนินการต้องเคารพสิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และศักดิ์ศรีของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล อันจะก่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ตามรัฐบัญญัติฉบับนี้ให้ความหมายของคำนิยามศัพท์ที่มีความหมายดังต่อไปนี้

“คลังข้อมูล (Data Bank)” หมายความว่า ชุดข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอาจจัดเก็บเป็นหน่วยเดียวหรือหลายหน่วย ไม่ว่าจะจัดเก็บอยู่ ณ สถานที่แห่งเดียวหรือหลายแห่ง โดยมีการจัดหมวดหมู่เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อประโยชน์ต่อการประมวลผล

“การประมวลผลข้อมูล (Processing)” หมายความว่า การดำเนินการใดๆ ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอัตโนมัติหรือไม่ก็ตาม อันเกี่ยวกับการรวบรวม การบันทึกการจัดหมวดหมู่ การจัดเก็บ การให้รายละเอียดข้อมูล การเปลี่ยนแปลงแก้ไข การเลือกสรร การเรียกข้อมูลจากระบบ การเปรียบเทียบ การใช้ประโยชน์ การเชื่อมโยง การระงับใช้ชั่วคราว การเปิดเผยโดยเฉพาะเจาะจง การเปิดเผยโดยทั่วไป การลบข้อมูล และการทำลายข้อมูล

⁶⁶ วีระพงษ์ บึงไกร. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 20. หน้า 77.

“ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data)” หมายความว่า ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับ บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล องค์กร สมาคม และสามารถระบุถึงบุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นได้ โดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น การอ้างอิงข้อความอื่นๆกับหมายเลขบัตรสำคัญประจำตัว

“เจ้าของข้อมูล (Data Subject)” หมายถึง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล องค์กรหรือ สมาคมซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

“การเปิดเผยโดยเฉพาะเจาะจง (Communication)” หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลอื่น ซึ่งระบุตัวไว้และไม่ได้เป็นเจ้าของข้อมูลไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม รวมถึงการ กระทำอื่นใดที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับหรือสามารถค้นข้อมูลนั้นได้ด้วย

“การเปิดเผยโดยทั่วไป (Dissemination)” หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ให้แก่บุคคลอื่น ซึ่งไม่ได้ระบุตัวไว้ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตามรวมถึงการกระทำอื่นใดที่ทำให้บุคคล อื่นได้รับหรือสามารถค้นหาข้อมูลนั้นได้ด้วย

“ข้อมูลซึ่งไม่เปิดเผยชื่อ (Anonymous Data)” หมายถึงข้อมูลใดๆซึ่งเป็นข้อมูลลับ หรือข้อมูลที่มีการประมวลผลแล้วซึ่งไม่สามารถระบุบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลได้

สำหรับในด้านของการคุ้มครองสิทธิเจ้าของข้อมูล กฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้สิทธิไว้ หลายประการ สามารถจำแนกเป็นหลักเกณฑ์ ดังนี้³⁷

1) หลักความรับผิดชอบ รัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่า Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no.675 of 31.12.1996 กำหนดให้มีกลุ่มบุคคลขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Guarantee for the Protection of Personal Data)” คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน โดยการคัดเลือกจาก Chamber of Deputies จำนวน 2 คน และจากการลงคะแนนเลือกของวุฒิสภาอีกจำนวน 2 คน ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้กรรมการผู้ได้รับเลือกทั้ง 4 คน ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธาน กรรมการ โดยประธานกรรมการมีสิทธิออกเสียงชี้ขาดในกรณีที่มีการออกเสียงของกรรมการมี คะแนนเสียงเท่ากัน นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการมีความเป็นอิสระ เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ ในด้านนิติศาสตร์หรือด้านคอมพิวเตอร์ คณะกรรมการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล (Guarantee for the Protection of Personal Data) ทำหน้าที่กำกับดูแล และ

³⁷ ปิยะพร วงศ์เบ็ญสัจจ์. (2552). *การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยธนาคารพาณิชย์กับมาตรการทางกฎหมาย ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 79-80.

คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้ คณะกรรมการดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระ

โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Guarantee for the Protection of Personal Data) ตาม รัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no.6 7 5 of 31.12.1996 เป็นไปตาม มาตรา 31 โดยแบ่งออกเป็นอำนาจหน้าที่ทั่วไป และอำนาจหน้าที่ต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี ดังนี้³⁶

(1) อำนาจหน้าที่ทั่วไป ได้แก่ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ในการรับจดทะเบียนการประกอบการประมวลผลข้อมูล รับรายงาน และคำร้องต่างๆ ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลต่อสาธารณะ ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ออกคำสั่งห้ามประมวลผลส่วนบุคคล ควบคุม และตรวจสอบ การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เรียกบุคคลมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร สอบสวนบุคคล

(2) อำนาจหน้าที่ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ให้คำปรึกษานายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีในการใช้อำนาจหรือมาตรการทางปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายนี้ให้คำแนะนำคณะรัฐมนตรีในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีปีละ 1 ครั้ง

2) หลักการแจ้งวัตถุประสงค์ กฎหมายกำหนดสิทธิให้เจ้าของข้อมูล และบุคคลใดก็ตามที่ได้รับการร้องขอให้เป็นผู้ให้ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับรายการตามที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าโดยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร เช่น วัตถุประสงค์และรูปแบบการประมวลผล การให้ข้อมูล นั้นเป็นหน้าที่หรือความสมัครใจและผลที่จะได้รับในกรณีที่ไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ร้องขอ บุคคล ประเภทของบุคคล หรือบริเวณที่อาจได้รับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น สิทธิของเจ้าของ ข้อมูล ชื่อ ภูมิลำเนา สถานที่ทำงานของผู้ควบคุมข้อมูล และผู้ประมวลผลข้อมูล เป็นต้น และในกรณีที่มีได้มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากเจ้าของข้อมูลเองโดยตรงจะต้องแจ้งข้อความ ดังกล่าวให้แก่เจ้าของข้อมูลทราบทันทีที่ได้มีการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลนั้นหรือก่อนที่มีการ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นครั้งแรก

3) หลักความยินยอม การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยภาคเอกชน หรือภาครัฐ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหากำไรถือว่าได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูล โดยสมัครใจและเป็นลายลักษณ์อักษร และเจ้าของข้อมูลได้รับแจ้ง

³⁶ กิตติศักดิ์ จันเส. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 22. หน้า 136.

ข้อมูลที่เป็น ตามที่กฎหมายกำหนดในขณะที่มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นแล้ว ซึ่งเจ้าของข้อมูลจะให้ความยินยอมต่อกระบวนการทั้งหมด หรือเฉพาะบางส่วนของประมวลผลข้อมูลก็ได้

แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ต้องได้รับความยินยอม โดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูล แต่ก็ได้กำหนดข้อยกเว้นสำหรับบางกรณีที่ไม่ต้องได้รับความยินยอม จากเจ้าของข้อมูลไว้ด้วย เช่น ข้อมูลที่ต้องมีการรวบรวม และจัดเก็บตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น การประมวลผลข้อมูลอันเกิดจากความผูกพันตามสัญญาการประมวลผลข้อมูลของภาครัฐที่เปิดเผยต่อสาธารณะ การประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สถิติการประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งไม่กระทบต่อหลักการในการรักษาความลับทางธุรกิจ หรืออุตสาหกรรม การประมวลผลข้อมูลที่เป็นต่อการคุ้มครองชีวิตของเจ้าของข้อมูล หรือบุคคลอื่น และเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ เนื่องจากความพิการทางกายหรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือมีจิตฟั่นเฟือน การประมวลผลข้อมูลที่เป็นต่อการสืบสวน และสอบสวน³⁹

กรณีเจ้าของข้อมูลได้รับความเสียหายจากการประมวลผลข้อมูล กฎหมายกำหนดให้บุคคลใดก็ตามที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจากการประมวลผลข้อมูลต้องชดเชยค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และยังกำหนดโทษทางอาญาเท่าที่จำเป็นและโทษปรับทางปกครอง เพื่อให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นและไม่เคร่งครัดมากเกินไป ซึ่งจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่มีการบัญญัติโทษปรับทางปกครอง พบว่าการกระทำความผิดที่เป็นพื้นฐานอันนำมาสู่การลงโทษปรับทางปกครองนั้น เป็นการกระทำที่ไม่ได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อย แต่กระทบต่อความเป็นระเบียบของสังคม โดยมีฐานที่มาจาก การฝ่าฝืนคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการลงโทษปรับได้เอง และลดขั้นตอนกระบวนการพิจารณาของศาลอันทำให้คดีมีความรวดเร็วมากขึ้น

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยภาคเอกชนหรือภาครัฐ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ให้ถือว่าได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหากได้รับความยินยอม โดยชัดแจ้งของเจ้าของข้อมูลโดยสมัครใจและเป็นลายลักษณ์อักษร และเจ้าของข้อมูลได้รับแจ้งข้อมูลที่เป็นตามที่กฎหมายกำหนด ในขณะที่มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นแล้ว ซึ่งเจ้าของข้อมูลจะให้ความยินยอมต่อกระบวนการทั้งหมด หรือเฉพาะบางส่วนของประมวลผลข้อมูลก็ได้ แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับความยินยอม โดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูล

³⁹ สกต อติสรประเสริฐ. (2553). *มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณีการแยกแยะประเภทข้อมูลส่วนบุคคล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 109-110.

แต่การให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามรัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่า “Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no. 675 of 31.12.1996” นี้มีข้อยกเว้นที่ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล 8 ประการ⁴⁰ คือ

- (1) การประมวลผลข้อมูลซึ่งข้อมูลนั้นมีการเก็บรวบรวมและเก็บรักษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น
 - (2) การประมวลผลข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติการชำระหนี้อันเป็นผลมาจากการที่เจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญา
 - (3) การประมวลผลข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลที่นำมาจากทะเบียนสาธารณะ บัญชี เอกสาร หรือบันทึกต่างๆที่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้
 - (4) การประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หรือทางสถิติ และการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของความประพฤติและวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด
 - (5) การประมวลผลข้อมูลที่ทำภายในขอบเขตของวิชาชีพ หนังสือพิมพ์
 - (6) การประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งไม่กระทบต่อหลักเกณฑ์ในการรักษาความลับทางธุรกิจและอุตสาหกรรม
 - (7) การประมวลผลข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการคุ้มครองชีวิตหรือร่างกายของเจ้าของข้อมูลหรือบุคคลอื่น และเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ เนื่องจากความพิการทางกายหรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือมีจิตฟั่นเฟือน
 - (8) การประมวลผลข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการสืบสวนและสอบสวน
- 4) หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจำกัด การสิ้นสุดการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล การประมวลผลข้อมูลสิ้นสุดลงเมื่อผู้ประมวลผลข้อมูลหยุดการประมวลผลข้อมูลไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม และผู้ควบคุมข้อมูลได้แจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าแล้ว ซึ่งผู้ควบคุมข้อมูลสามารถดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้
- (1) ทำลายข้อมูลที่มีการประมวลผลแล้วนั้น
 - (2) โอนข้อมูลนั้นให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลรายอื่นที่มีวัตถุประสงค์ของการประมวลผล ข้อมูลในขณะที่มีการรวบรวมข้อมูลทำนองเดียวกัน
 - (3) จัดเก็บข้อมูลนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ส่วนตัวโดยไม่เปิดเผยข้อมูลนั้น ไม่ว่า โดยทั่วไปหรือเฉพาะเจาะจง

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 120-125.

(4) จัดเก็บหรือโอนข้อมูลให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลรายอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยทางประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสถิติ

อย่างไรก็ตาม การโอนข้อมูลให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลรายอื่นที่มีได้มีวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูล ในขณะที่มีการรวบรวมข้อมูลทำนองเดียวกัน หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็น โฆษะ และต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ด้วยการชดใช้ค่าเสียหาย เนื่องจากการประมวลผลข้อมูลโดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลใด ก็ตามที่ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย จากการประมวลผลข้อมูลต้องชดใช้ค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5) หลักการจำกัดการใช้ การเปิดเผย และการเก็บรักษา จะต้องไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์อื่น นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น และข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องถูกเก็บรักษาไว้ใน ระยะเวลาเพียงพอที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวเท่านั้น ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ต้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้ง หรือได้ใช้เสร็จสิ้นแล้วต้องถูกทำลาย ลบทิ้ง หรือทำให้ ไม่ปรากฏชื่อของบุคคลนั้น (Anonymous)⁴¹

6) หลักความถูกต้อง รูปแบบของการรวบรวมและคุณภาพของข้อมูลส่วนบุคคล โดยกฎหมายกำหนดให้ข้อมูล ส่วนบุคคลที่จะมีการประมวลผลนั้น จะต้องมีการประมวลผลโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม มีการรวบรวม และบันทึกตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้โดยชัดแจ้ง หรือที่กำหนดขึ้นเป็นพิเศษ และชอบด้วยกฎหมาย ข้อมูลนั้นจะต้องมีความถูกต้อง และมีการปรับแก้ให้ถูกต้องอยู่เสมอ ที่สำคัญจะต้องดำเนินการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพียงพอที่ เหมาะสม และไม่เกินกรอบวัตถุประสงค์ของการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลนั้น นอกจากนี้ จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไว้ด้วย

7) หลักการรักษาความปลอดภัย การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลของสาธารณรัฐอิตาลีกำหนดไว้ คือผู้ควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลจะต้องดำเนินการจัดเก็บ และควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการประมวลผล โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมทางเทคโนโลยี และลักษณะเฉพาะในการประมวลผลข้อมูลนั้นๆ รวมถึงมาตรการความปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการทำลายข้อมูล หรือทำให้ข้อมูลเสียหาย การเข้าถึงข้อมูลโดยปราศจากอำนาจ หรือการนำมาสู่การประมวลผลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดขึ้นในขณะที่มีการรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้กฎหมายยังบังคับให้มีการกำหนดมาตรฐาน ขั้นต่ำสำหรับใช้เป็น มาตรฐานความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะต้องกำหนดให้มีขึ้น ภายใน 180 วันนับจาก

⁴¹ สกค อติศรประเสริฐ. อ่างแก้วเชิงอรุณที่ 39. หน้า 125.

วันที่รัฐบัญญัตินี้มีใช้บังคับ และจะต้องปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัย ดังกล่าวให้มีความทันสมัยตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างน้อยทุกๆ 2 ปี⁴²

กล่าวโดยสรุปมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอิตาลีนั้น กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้าน เมื่อเห็นว่าข้อมูลของตนไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการได้ หรือโต้แย้งคัดค้านการประมวลผลข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วน แม้ว่า จะดำเนินการประมวลผลข้อมูลนั้น โดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตามการใช้สิทธิดังกล่าวของเจ้าของข้อมูลก็มีข้อจำกัดในบางกรณี เช่น กรณีที่มีการประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน หรือการชำระหนี้สำหรับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร การกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์และเครดิตฟองซิเออร์ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นที่บัญญัติขึ้นเป็นพิเศษ การสืบสวนสอบสวน เป็นต้น

3.2.4 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับสิทธิในการมีชีวิตส่วนตัว และสิทธิในการที่จะได้รับความเคารพในชีวิตส่วนตัว และชีวิตครอบครัวของประชาชน การให้ความสำคัญกับสิทธิความเป็นส่วนตัวของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนี้ได้รับอิทธิพลมาจากอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานยุโรป⁴³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 8 ของอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานยุโรปที่ให้ความสำคัญคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลไม่ให้ถูกละเมิดได้ แม้ว่าจะเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือของฝ่ายปกครองก็ตาม โดยระบุว่าหากฝ่ายปกครองหรือหน่วยงานของรัฐจะเข้าไปแทรกแซงในการใช้สิทธิดังกล่าว การแทรกแซงต้องได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการแทรกแซงต้องเป็นมาตรการที่จำเป็นต่อความความปลอดภัยของประเทศ (Sécurité Nationale) ต่อความมั่นคง (Sûreté Publique) ต่อความปลอดภัยทางเศรษฐกิจของประเทศ (Bien-Etre Economique du Pays) ต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและการป้องกันอาชญากรรม (Défense de L'ordre et Prévention des Infractions Pénales) ต่อการคุ้มครองสุขภาพและศีลธรรม (Protection de la Santé ou de la Morale) และต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น (Protection des Droits et Libertés d'autrui)⁴⁴

⁴² Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no.675 of 31.12.1996 Article 15. อ้างถึงในกิตติศักดิ์ จันเส. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 22. หน้า 138.

⁴³ พิมพ์ดาว จันทรขันธ์. (2547). *คดีการคัดค้านโทรศัพท์และสิทธิในการมีชีวิตส่วนตัว*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=560> [2560, 7 มกราคม].

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน.

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แก่ รัฐบัญญัติที่ 78-17 ลงวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1978 ว่าด้วยข้อมูลสารสนเทศ เพิ่มข้อมูลและเสรีภาพ (Loi Relative à l'informatique, aux Fichiers et aux Libertés, The Act on Data Processing Data Files and Individual Liberties)⁴⁵ โดยรัฐบัญญัติที่ 78-17 ลงวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1978 ว่าด้วยข้อมูลสารสนเทศ เพิ่มข้อมูลและเสรีภาพ ได้ให้ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึงข้อมูลทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลธรรมดาที่ระบุตัวบุคคลนั้นหรือสามารถระบุตัวบุคคลได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยการอ้างอิงถึงเลขประจำตัว หรือลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็น ลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น⁴⁶ ประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีองค์กรรับผิดชอบ เรียกว่า “คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพแห่งชาติ (National Commission for Data Processing and Licensing หรือ Commission Nationale de l'informatique et des Libertés : CNIL)” เป็นองค์กรอิสระซึ่งให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผน และรับรองการประมวลผลข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานหรือองค์กร ต่างๆ คณะกรรมาธิการมีอำนาจหน้าที่ในการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมายนี้ ในสิทธิและหน้าที่ของบุคคล รวมถึงการตรวจสอบดูแลผู้ประกอบการทางธุรกิจในการดำเนินการ ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้คณะกรรมาธิการต้องมีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับ การประมวลผลข้อมูลข่าวสารในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเผยแพร่และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและต่อรัฐสภา⁴⁷

คณะกรรมการว่าด้วยข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพแห่งชาติ (La Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés หรือ CNIL) เป็นกรรมการอิสระไม่อยู่ใต้อำนาจขององค์กรใด โดยองค์กรนี้ประกอบไปด้วยกรรมการ 17 คนมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยมีกรรมการ 2 คน มาจากสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร กรรมการ 2 คน มาจากสมาชิกรัฐสภาวุฒิสภา กรรมการ 2 คนมาจากสภา เศรษฐกิจและสังคม กรรมการ 2 คน มาจากศาลปกครองสูงสุด กรรมการ 2 คน มาจากศาลฎีกา กรรมการ 2 คน มาจากศาลการคลังและภาษี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน มาจากการแต่งตั้ง โดย กฤษฎีกาจากการเสนอของประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการอีก 3 คน มาจากการแต่งตั้งโดยกฤษฎีกาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรี⁴⁸

⁴⁵ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 33. หน้า 27-36.

⁴⁶ ธนัท สุวรรณปริญญา. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 35.

⁴⁷ ธนัท สุวรรณปริญญา. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 36.

⁴⁸ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2548). *รวมบทความกฎหมายมหาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.pub-law.net> [2560. 7 เมษายน].

ประการที่ 2 กฎหมายนี้กำหนดให้มีหลักประกันในการคุ้มครอง (Preventive Guarantees) เพื่อรับรองว่าระบบการประมวลผลข้อมูลข่าวสารได้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด

ประการที่ 3 กฎหมายนี้ได้ให้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสิทธิในการโต้แย้ง หรือเรียกร้องให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล

บทบัญญัตินี้อยู่บนพื้นฐานว่าระบบการประมวลผลข้อมูลข่าวสารจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความเป็นส่วนตัวของบุคคล (Human Identity) สิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy) เสรีภาพส่วนบุคคลหรือสาธารณะ (Individual or Public Liberties) และบุคคลมีสิทธิที่จะรับทราบ และโต้แย้งข้อมูลต่างๆ และเหตุผลที่ใช้ในระบบประมวลผลข้อมูลข่าวสารแบบอัตโนมัติที่มีผลเป็นการโต้แย้งบุคคลนั้น กฎหมายได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การบันทึก และการเก็บรักษาข้อมูลที่ระบุชื่อ โดยกฎหมายนี้ใช้บังคับทั้งในระบบการประมวลผลแบบอัตโนมัติ และวิธีการประมวลผลด้วยวิธีธรรมดา ตลอดจนควบคุมเนื้อหาของข้อมูลในระบบ การใช้ประโยชน์ข้อมูลการแก้ไขเปลี่ยนแปลง การลบ การเพิ่มข้อมูล การโอนหรือการทำลายข้อมูลดังกล่าว ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ นอกจากนี้กฎหมายได้กำหนดคตินิยมของคำว่า “ระบบข้อมูลสารสนเทศแบบอัตโนมัติที่เกี่ยวกับข้อมูลที่ระบุชื่อ” ไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการในทุกขั้นตอน โดยระบบอัตโนมัติที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การบันทึก การจัดทำ การแก้ไข การเก็บรักษา และการทำลายข้อมูลที่ระบุชื่อ ตลอดจนการดำเนินการทั้งหลายที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ซึ่งเพิ่มข้อมูลหรือฐานข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมต่อหรือการส่งถึงกัน การตรวจดู หรือการเปิดเผยข้อมูลที่ระบุชื่อ ทั้งนี้กฎหมายนี้มีขอบเขตครอบคลุมระบบข้อมูลข่าวสารทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดมาตรการในการควบคุมสำหรับข้อมูลในภาครัฐและภาคเอกชนไว้แตกต่างกัน

ระบบข้อมูลข่าวสารในภาครัฐ ได้แก่ ระบบข้อมูลข่าวสารที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐ องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชนที่จัดทำบริการสาธารณะ ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นที่นอกเหนือไปจากข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในองค์กรเหล่านี้ถือว่าเป็นระบบข้อมูลข่าวสารในภาคเอกชนบทบัญญัติของสาธารณรัฐฝรั่งเศสก็เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในเรื่องของการจำกัดการเก็บข้อมูลประเภทที่เป็นข้อมูลส่วนตัวโดยเฉพาะ (Sensitive Data) เช่น ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงชาติกำเนิด หรือความคิดเห็นทางการเมือง ทางปรัชญา หรือทางศาสนา หรือการเป็นสมาชิกสหพันธ์ ในข้อยกเว้นในข้อจำกัดนี้ เช่น กรณีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การถูกลงโทษ หรือการถูกกักกัน จะถูกจัดเก็บได้เฉพาะศาลและฝ่ายปกครองที่มีอำนาจ ตลอดจนนิติบุคคลที่จัดทำบริการสาธารณะในกรณีที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการว่าด้วยข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพแห่งชาติ (La Commission Nationale de l'informatique et des Libertés หรือ

CNIL) เท่านั้นหรือองค์กรบางแห่ง ได้แก่ องค์กรทางศาสนาหรือกลุ่มกิจกรรมทางศาสนา ประชากรเมือง หรือสหพันธ์สามารถเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกของตนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้นอกจากนี้หน่วยงานอื่นอาจดำเนินการดังกล่าวได้ด้วยเหตุผลเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยตราเป็นรัฐกฤษฎีกาที่ผ่านความเห็นชอบของสภาที่ปรึกษาแห่งรัฐ ตามคำแนะนำหรือความเห็นชอบของคณะกรรมการว่าด้วยข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพแห่งชาติ⁴⁹

นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เฉพาะที่สำคัญ เช่น การให้ความเห็นชอบต่อการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชาติกำเนิด หรือความคิดเห็นทางการเมือง ทางปรัชญา หรือทางศาสนา หรือการเป็นสมาชิกของสหพันธ์ต่างๆ และในการใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุม คณะกรรมการมีอำนาจจัดทำหลักเกณฑ์เพื่อรับรองความปลอดภัยของระบบข้อมูล กำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยในสถานการณ์พิเศษ อาจมีขอบเขตไปถึงการทลายเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล กำกับดูแลมิให้มาตรการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อการใช้สิทธิเข้าตรวจสอบข้อมูลและการแก้ไขข้อมูล ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อเสรีภาพในการใช้สิทธิดังกล่าว จัดทำรายชื่อระบบข้อมูลข่าวสารและประกาศให้สาธารณชนรับทราบ โดยระบบข้อมูลแต่ละระบบต้องประกอบด้วยกฎหมายหรือกฎระเบียบที่กำหนดให้จัดทำระบบข้อมูลชื่อของระบบข้อมูลและวัตถุประสงค์ หน่วยงานภายในที่บุคคลสามารถใช้สิทธิเข้าตรวจสอบข้อมูล และประเภทของข้อมูล หรือประเภทของบุคคลที่สามารถเข้าตรวจสอบข้อมูลนั้นได้

ประมวลกฎหมายแพ่งของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรา 1382 ที่กำหนดว่า บุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลนั้นเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้น กล่าวคือมีการกระทำความผิดของบุคคลหนึ่งต่อบุคคลอื่น และการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายผู้ที่เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำก็ต้องรับผิดชอบต่อผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นนั่นเอง⁵⁰ การก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของบุคคลตามมาตรา 1382 นี้มักจะเป็นการกระทำความผิดโดยจงใจอันมาจากการเลือกที่จะกระทำการนั้น โดยสมัครใจของผู้กระทำ แต่ก็อาจมีกรณีเป็นการกระทำโดยละเว้นได้ เช่น กรณีบรรณาธิการนิตยสารฉบับหนึ่งที่ปล่อยให้มีการตีพิมพ์บทความซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของบุคคลหนึ่งทั้งๆที่ตนควรที่จะคัดค้านการตีพิมพ์บทความดังกล่าว

⁴⁹ นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2553). *รวมบทความกฎหมายมหาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.pub-law.net>. [2560, 10 มกราคม]

⁵⁰ บรรณกิจ สิงคะเนติ และคณะ. *อ่างแล้วจึงอรรถที่ 4*. หน้า 30.

บรรณาธิการนั้น จึงต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัทนิตยสารในการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย เพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่การนั้น เป็นต้น⁵¹

ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดบทลงโทษสำหรับการล่วงละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลไว้ด้วยกันหลายมาตรา สามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณีด้วยกัน กล่าวคือ กรณีแรก ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในชีวิตส่วนตัว ของบุคคลอื่นโดยเจตนา กรณีที่สอง ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในการประกอบวิชาชีพ และ กรณีสุดท้าย ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในจดหมายของบุคคลอื่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้⁵²

1) ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น โดยเจตนา กำหนดอยู่ในมาตรา 226-1 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญา กำหนดว่า การก่อให้เกิดความเสียหายต่อความลับหรือเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น โดยการดักฟัง บันทึก หรือส่งต่อคำพูดที่บุคคลได้กล่าวขึ้น ในลักษณะเป็นการส่วนตัวหรือเป็นความลับ โดยมีได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้เครื่องมืออย่างใด หรือโดยการถ่าย การบันทึกหรือการส่งต่อภาพของบุคคลในสถานที่ส่วนบุคคลโดยมิได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้เครื่องมืออย่างใด ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงินจำนวน 45,000 ยูโร

2) ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในการประกอบวิชาชีพ ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 226-1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา กำหนดว่า การเปิดเผยข้อมูลที่มีลักษณะเป็นความลับโดยบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับข้อมูลนั้น โดยสภาพของเรื่องหรือโดยตำแหน่งหน้าที่หรืออันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เป็นการชั่วคราว ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงินจำนวน 15,000 ยูโร

3) ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในจดหมายของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นฐานความผิดที่มีเจตนารมณ์ เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านจดหมาย และคุ้มครองความลับในชีวิตส่วนตัวของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในจดหมายนั้นถูกกำหนดอยู่ใน มาตรา 226-15 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญา กำหนดว่า การเปิด ทำลาย ทำให้ล่าช้า หรือส่งกลับโดยเจตนาทุจริต ซึ่งจดหมายที่มีถึงบุคคลภายนอกไม่ว่าจะได้มาถึงจุดหมายปลายทางแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือการอ่านข้อความภายในจดหมายโดยการฉ้อฉล ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปี และปรับเป็นเงิน 45,000 ยูโร

⁵¹ Civ. 2, 9 juillet 1980. Bull. II, n° 179; Paris. Ière Ch. A, 19 juin 1989, F. c/ L., D. 1989, I.R., 240. อ้างถึงใน บรรณานิติ และคณะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 4. หน้า 32.

⁵² บรรณานิติ และคณะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 4. หน้า 33.

3.3 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ ในระดับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ โดยได้มีการจัดทำเป็นหมวดเฉพาะในหมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ประกันการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ในมาตรา 25 มีการกำหนดให้สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกระทำที่เป็นการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ ยกเว้นหากเป็นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะจึงจะสามารถกระทำได้⁵³

2) การประกันสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล ตามปกติแล้วประชาชนทั่วไปย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นแต่สิทธิดังกล่าวก็หาได้กว้างขวางไร้ขอบเขตแต่อย่างใด การที่ประชาชนทั่วไปจะอ้างบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อเข้าไปรบกวนข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเป็นเรื่องที่

⁵³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25 บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ ในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถกบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญา ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ห้ามไม่ได้กระทำได้ตามบทบัญญัติของมาตรา 32⁴⁴ ที่บัญญัติว่า “การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

แต่การประกันสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ห้ามไม่ให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลก็หาได้เป็นข้อห้ามที่เด็ดขาดแต่อย่างใด ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะสามารถเปิดเผยได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจของบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น

3.3.2 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

แม้ว่าในประเทศไทยจะไม่มีกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะจากการศึกษามีเพียงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เท่านั้น ดังนั้นกฎหมายที่ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล จึงได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในหมวดที่ 3 โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ดังที่ปรากฏในหลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการว่า “ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาล โดยประชาชนมากยิ่งขึ้นสมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคง และส่งผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนประการหนึ่งกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อม อีกประการหนึ่ง”

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดความหมายของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมายรหัสหรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของ

⁴⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

คนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้ว ด้วย^{๑๑} อีกทั้งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้วางหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพื่อป้องกัน มิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล เพราะปกติคนเราจะมีความเป็นส่วนตัวในการดำรงชีวิตระดับหนึ่งที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นนำไปเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่สบายใจหรือรำคาญใจ รวมทั้งเป็นเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวด้วย โดยหลักการหน่วยงานของรัฐจะนำไปเปิดเผยโดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ยินยอมนั้นไม่ได้ ส่วนความยินยอมสามารถจัดทำไว้ล่วงหน้า หรือจะทำเป็นครั้งคราวที่จะเปิดเผยก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้มีข้อยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยไม่ต้องขอความยินยอมได้ในบางกรณีตามที่กฎหมายกำหนด

โดยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร กรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีเหตุอันควรสงสัย หรือตรวจสอบพบว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตนที่หน่วยงานของรัฐรวบรวมเก็บไว้มีข้อความส่วนใดที่ไม่ถูกต้องอยู่ด้วย พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นี้ ได้ให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับตนได้ เพราะกฎหมายมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้หน่วยงานของรัฐ จัดเก็บ และนำข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดไปใช้ให้บังเกิดผลร้ายแก่บุคคล นอกจากนี้บุคคลยังมีสิทธิสำเนาข้อมูลข่าวสารนั้นได้ด้วย หากข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นความลับหน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ให้ตรวจดูได้ ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่จัดเก็บไว้ให้ตรงกับความเป็นจริงอยู่เสมอ และพยายามเก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูลโดยตรง

2) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตน ถ้าบุคคลใดพบว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใดไม่ถูกต้อง ผู้นั้นมีสิทธิทำคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขข้อมูลข่าวสาร ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณา และแจ้งผลให้ผู้ยื่นทราบโดยไม่ชักช้า

3) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ยอมปฏิบัติตามคำขอแก้ไขผู้มีคำขออาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ซึ่งถ้ากรรมการวินิจฉัยได้ วินิจฉัยเช่นใดหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตาม

^{๑๑} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. มาตรา 4.

4) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้หน่วยงานของรัฐ หมายเหตุคำขอแก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสาร ส่วนบุคคลของตนแนบไว้กับข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าจะมีการ อุตสาหกรรมคำสั่งของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ หรือผลการพิจารณาอุตสาหกรรมจะเป็นเช่นใด เจ้าของผู้มี สิทธิขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุคำขอของตนแนบไว้กับข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ ทั้งนี้การให้ หมายเหตุไว้เป็นวิธีการสุดท้ายกรณีที่ผู้ขอแก้ไขไม่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้ชัดเจน และ หน่วยงานยืนยันว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองนั้น ถูกต้องสมบูรณ์แล้วเพื่อ จะเตือนให้ผู้จะนำข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้นมาใช้ได้ตระหนัก และใช้ดุลพินิจโดยระมัดระวังว่าที่ ถูกต้องเป็นเช่นใด สำหรับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของข้อมูล จะทำได้ต่อเมื่อเข้าข้อยกเว้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 เท่านั้น เช่น การเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของ รัฐในหน่วยงานของตน เพื่อนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่การใช้ข้อมูลตามปกติ เพื่อประโยชน์ในการ ศึกษาวิจัยต่อหอบจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อการ ป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล และต่อศาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ หน่วยงานของรัฐรวมทั้งบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายในการขอข้อเท็จจริง เป็นต้น

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งถือหลักว่า “ปกปิดเป็นหลัก เปิดเผยเป็นข้อยกเว้น” นั้น อาจแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะตัวของผู้ที่ เกี่ยวข้อง โดยตรงบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน และเมื่อบุคคล นั้น มีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องให้บุคคลนั้น หรือ ผู้กระทำการแทนบุคคลนั้น ได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลส่วนที่เกี่ยวกับ บุคคลนั้น

กรณีที่ 2 เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบ จากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (บุคคลที่สาม) มีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขแรก หากว่าหน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตน ต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอม เป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้

เงื่อนไขที่สอง หากเจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของ ราชการใด อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ผู้นั้นเสนอคำคัดค้าน ภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องให้เวลาอันสมควรที่ผู้นั้นอาจเสนอคำคัดค้านได้ ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

โดยหลักแล้วหน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้ แต่อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลก่อนมีข้อยกเว้นในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตน เพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
- 2) เป็นการให้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น
- 3) เป็นการเปิดเผยต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้านการวางแผน หรือการสถิติ หรือสามะโนต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น
- 4) เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย โดยไม่ระบุชื่อ หรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับบุคคลใด
- 5) เป็นการเปิดเผยต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อการตรวจคุณค่าในการเก็บรักษา
- 6) เป็นการเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการป้องกันการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าจะเป็คดีประเภทใดก็ตาม
- 7) เป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล
- 8) เป็นการเปิดเผยต่อศาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว
- 9) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

3.3.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน ผู้วิจัยจะทำการอธิบายให้ทราบถึงรายละเอียดของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน โดยการทำธุรกรรมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการในการติดต่อสื่อสารที่อาศัยการพัฒนาการเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างจากวิธีการทำธุรกรรม ซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก อันส่งผลให้ต้องมีการรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เสมือนกับการทำเป็นหนังสือ หรือหลักฐานเป็นหนังสือ การรับรอง

วิธีการส่ง และรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการรับฟัง พยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการทาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้นำเชื่อถือ และมีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรม โดยวิธีการทั่วไปที่เคยปฏิบัติอยู่ เดิมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทำหน้าที่วางแผน โยบายกำหนด หลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาทางเทคโนโลยีเพื่อติดตาม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพตลอดเวลาให้มีมาตรฐาน นำเชื่อถือ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง เป็นการส่งเสริมการใช้ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ด้วยการมีกฎหมายรองรับใน ลักษณะที่เป็นเอกรูป และสอดคล้องกับมาตรฐานที่นานาชาติยอมรับ

1) ขอบเขตการใช้บังคับ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กล่าวคือพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่ ธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ดำเนินการ โดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์⁵⁶ ได้แก่ คำขอการอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศหรือการดำเนินการใดๆตามกฎหมาย กับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ให้นำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับและให้ถือ ว่ามีผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายใน เรื่องนั้นกำหนด⁵⁷

ข้อยกเว้นของการนำเอาพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 คือธุรกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดมิให้นำพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมา ใช้บังคับ และกฎหมายหรือกฎใดที่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

2) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ปรากฏตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2553 เพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐมีความมั่นคงปลอดภัย ความ นำเชื่อถือ และมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงได้กำหนดแนวนโยบายและ แนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของหน่วยงานของรัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยอาศัย

⁵⁶ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 3.

⁵⁷ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 35.

อำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ บัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีการรวบรวม จัดเก็บ การใช้ หรือ เผยแพร่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ทำให้สามารถระบุตัวบุคคล ไม่ว่าโดยตรง หรือ โดยอ้อมให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล”

ดังนั้นคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงออก “ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2553” เพื่อให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการจัดทำแนวนโยบาย และแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ

3.3.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

เมื่อสังคมมีการพัฒนามากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากขึ้น ปัจจุบันสังคมมนุษย์มีการนำเอาคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำงาน จึงมีการจัดทำกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุม และดูแลการความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จึงได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ขึ้นมา ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะทำการอธิบายให้ทราบถึงรายละเอียดของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) หลักการและเหตุผล เนื่องจากปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดด้วยประการใดๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใดๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่น ในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจารย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน สมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดกับบุคคลที่ใช้คอมพิวเตอร์กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่ทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือระบบได้ทำตามคำสั่งผิดพลาดไป อีกทั้งการใช้วิธีการอันใดๆ ที่เป็นการเข้า

ระบบคอมพิวเตอร์ แก้วใจ หรือทำลายข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ หรือเป็นข้อมูลที่มีลักษณะลามกอนาจาร อันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ว่าตัวผู้กระทำความผิดจะอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือเป็นคนต่างชาติ ถ้าผู้เสียหายมีการร้องขอให้ลงโทษ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษภายในราชอาณาจักรไทย

2) ขอบเขตการบังคับใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2550 ดังนั้นจึงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2550 เป็นต้นไป โดยให้ความหมายคำว่า

“ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด บรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความ รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

“ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายถึงข้อมูลทุกอย่างที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งชุดคำสั่งด้วยหากอยู่ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ นอกจากนั้นยังให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

“ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น หมายถึงข้อมูลที่แสดงรายการให้เห็นถึงการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งจะแสดงถึงแหล่งกำเนิด เช่น IP address ของเครื่อง ชื่อที่อยู่ของผู้ใช้บริการที่มีการลงทะเบียน ข้อมูลของผู้ให้บริการ (Service Provider) ลักษณะของการให้บริการว่าผ่านระบบใดหรือเครือข่ายใด วันเวลาของการส่งข้อมูล และข้อมูลทุกประเภทที่เกิดจากการสื่อสาร (Communication) ผ่าน “ระบบคอมพิวเตอร์”

3) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยมีสาระสำคัญ⁵⁶ ดังนี้

(1) การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ (มาตรา 5) “การเข้าถึง” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Access” หมายถึง การเข้าถึงทั้งในระดับกายภาพ เช่น กรณีที่มีการกำหนดรหัสผ่านเพื่อป้องกันมิให้บุคคลอื่นใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และผู้กระทำความผิดดำเนินการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้ได้รหัสนั้นมา และสามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์นั้นได้โดยนั่งอยู่หน้าเครื่อง

⁵⁶ พรเพชร วิชิตชลชัย. (2550). *คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.chandra.ac.th> [2560, 10 มกราคม].

คอมพิวเตอร์นั่นเอง และหมายความรวมถึง การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ หรือเข้าถึง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ แม้ตัวบุคคลที่เข้าถึงจะอยู่ห่าง โดยระยะทางกับเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่สามารถ จะเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ตนต้องการได้

นอกจากนั้นยังหมายถึงการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ ดังนั้นจึงอาจหมายถึงการเข้าถึงฮาร์ดแวร์ หรือ ส่วนประกอบต่างๆของคอมพิวเตอร์ข้อมูลที่ถูกบันทึกเก็บไว้ในระบบ เพื่อใช้ในการส่งหรือโอนถึง อีกบุคคลหนึ่ง เช่น ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนวิธีการเข้าถึงนั้นรวมทุกวิธีการไม่ว่า จะเข้าถึงโดยผ่านทางเครือข่ายสาธารณะ เช่น อินเทอร์เน็ตอันเป็นการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย หลายๆ เครือข่ายเข้าด้วยกัน และยังหมายถึงการเข้าถึงโดยผ่านระบบเครือข่ายเดียวกันด้วยก็ได้ เช่น ระบบ LAN (Local Area Network) อันเป็นเครือข่ายที่เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงการเข้าถึงโดยการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย (Wireless Communication) อีกด้วย

“การเข้าถึง” ซึ่งถือว่าเป็นความผิดฐานนี้ จะต้องเป็นการเข้าถึงโดย ปราศจากสิทธิโดยชอบธรรม (Without Right) ด้วย ซึ่งหมายความว่าหากผู้ทำการเข้าถึงนั้นเป็น บุคคลที่มีสิทธิเข้าถึงไม่ว่าด้วยถือสิทธิตามกฎหมายหรือได้รับอนุญาตจากเจ้าของระบบ ย่อมไม่เป็ นความผิด เช่น การเข้าถึงเพื่อดูแลระบบของผู้ดูแลเว็บ (Webmaster) อย่างไรก็ตาม หากผู้ได้รับ อนุญาตให้ทำการเข้าถึงนั้น ได้เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เกินกว่าที่ตนได้รับอนุญาต ใน กรณีนี้บุคคลดังกล่าวก็ย่อมต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

(2) การเปิดเผยมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำ ขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยมิชอบ (มาตรา 6) ระบบคอมพิวเตอร์นั้นมีมาตรการการเข้าถึง เช่นมีการ ลงทะเบียน Username และ Password หรือมีวิธีการอื่นใดที่จัดขึ้นเป็นการเฉพาะ การที่จะเป็น ความผิดตามมาตรานี้ต้องเป็นเรื่องที่ผู้กระทำล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ และนำมาตรการนั้นเปิดเผยแก่ผู้หนึ่งผู้ใด โดยการเปิดเผยนั้นอยู่ใน ประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

(3) การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ (มาตรา 7) ผู้ใดเข้าถึง ซึ่ง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึง โดยเฉพาะ และมาตรการนั้นมีได้มีไว้สำหรับตน โดยมิชอบถือว่าเป็นความผิด โดยเจตนาารมณ์ของการบัญญัติความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ โดยมิชอบ หมายถึง ข้อมูลนั้นเป็นการเก็บหรือส่งด้วยวิธีการทางคอมพิวเตอร์หรือวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นจึงไม่น่าจะหมายความรวมถึงข้อมูลที่บรรจุไว้ในแผ่นซีดี หรือแผ่นดิสเกตต์

อย่างไรก็ตามเมื่อใดที่มีการนำซีดีหรือแผ่นดิสเกตต์นั้น เล่นผ่านระบบคอมพิวเตอร์ก็จะอยู่ในความหมายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ทันที

(4) การดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ (มาตรา 8) ผู้ใดกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมีได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ ถือว่าเป็นการดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ

การดักจับข้อมูลในมาตรานี้หมายถึง การดักจับ โดยวิธีการทางเทคนิค (Technical Means) เพื่อดักฟัง (Listen) ตรวจสอบ (Monitoring) หรือติดตามเนื้อหาสาระของข่าวสาร (Surveillance) ที่สื่อสารถึงกันระหว่างบุคคล หรือเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาของข้อมูลโดยตรงหรือโดยการเข้าถึงและใช้ระบบคอมพิวเตอร์ หรือการทำให้ได้มาซึ่งเนื้อหาของข้อมูลโดยทางอ้อมด้วยการแอบบันทึกข้อมูลสื่อสารถึงกัน ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่คำนึงว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้บันทึกข้อมูลดังกล่าวจะต้องเชื่อมต่อเข้ากับสายสัญญาณสำหรับส่งผ่านข้อมูลหรือไม่เพราะบางกรณีอาจใช้อุปกรณ์เช่นว่านั้นเพื่อบันทึกการสื่อสารข้อมูลที่ได้ส่งผ่านด้วยวิธีการแบบไร้สายก็ได้ เช่น การติดต่อผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ การติดต่อโดยใช้เทคโนโลยีไร้สายประเภท Wireless LAN เป็นต้น ซึ่งนอกจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อบันทึกข้อมูลที่มีการส่งผ่านกัน รวมถึงกรณีการใช้ซอฟต์แวร์หรือรหัสผ่านต่างๆ เพื่อทำการแอบบันทึกข้อมูลที่ส่งผ่านถึงกันด้วยการกระทำความผิดตามมาตรา 8 ผู้กระทำได้กระทำไป “โดยมิชอบ” ด้วย ซึ่งหมายถึง การไม่มีอำนาจกระทำ ดังนั้นถ้าผู้กระทำมีอำนาจที่จะกระทำได้ไม่ว่าโดยกฎหมายหรือโดยการอนุญาตของเจ้าของสิทธิ ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด

การดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นนี้จะต้องเป็นข้อมูลที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ ดังนั้นจึงไม่หมายความรวมถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่จัดเก็บในรูปแบบซีดีหรือดิสเกตต์

การพิจารณาว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงว่าลักษณะการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าว นั้น ผู้ส่งต้องการให้เป็นเรื่องเฉพาะตน ไม่ได้ต้องการให้เปิดเผยข้อมูลนั้นแก่ผู้ใดหรือไม่

การพิจารณาว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดมีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ จึงต้องพิจารณาจากการมีการเข้ารหัสการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวเพียงใด ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องที่จะพิจารณาจากเนื้อหาของข้อมูลว่าเป็นความลับหรือไม่ เช่น เนื้อหาของข้อมูลอาจเป็นเรื่องความลับ

ทางการค้าแต่หากผู้ส่งใช้วิธีการส่งที่ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลนั้น ผู้ที่ตัดกรับย่อมไม่มีความผิด

3.3.5 ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.

ตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.⁵⁹ ต่อกองรัฐมนตรี โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีหลักการเพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สารสนเทศ รวมทั้งระบบสื่อสาร ทำให้การเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว อันอาจนำมาซึ่งความเดือดร้อน รำคาญ หรือความเสียหาย ในกรณีที่มีการนำไปแสวงหาประโยชน์ หรือเปิดเผยโดยไม่ได้รับความยินยอมหรือแจ้งล่วงหน้า แม้ว่าจะได้มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในบางเรื่อง แต่ก็ยังไม่มีหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2558 และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ซึ่งในขณะนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในการตราร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป แต่ในปัจจุบันก็ยังไม่มีความเคลื่อนไหวใดๆ ของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นกฎหมายกลางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป (มีขอบเขตการใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐด้วย)
- 2) หากมีกฎหมายว่าด้วยการใดบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใดไว้โดยเฉพาะแล้วให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น (มาตรา 3)
- 3) บทบัญญัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องจะต้องนำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับเป็นการเพิ่มเติมไม่ว่า จะซ้ำกับกฎหมายนั้นหรือไม่ก็ตาม

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2558). *ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.etccommission.go.th> [2560, 24 มีนาคม].

4) บทบัญญัติในเรื่องการร้องเรียน บทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง ให้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ เฉพาะในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยกรณันั้นไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องเรียน

5) สำหรับข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 31 ได้กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นผู้ทำประกาศกำหนดข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติตามตรา 42 กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการใดๆ อันทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า

(1) ความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย

(2) เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และ

(3) เป็นการปฏิบัติครบถ้วนตามข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลประกาศกำหนดตามมาตรา 31

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พ.ศ. 2477 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เป็นต้น แต่ในประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติเฉพาะในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้นกฎหมายที่ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลจึงได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล